

ร่างที่ กรธ. พิจารณาเบื้องต้น (ยังอาจมีการแก้ไขเพิ่มเติม) เผยแพร่ต่อ
ผู้เกี่ยวข้องและประชาชนเพื่อรับฟังความคิดเห็น

บันทึกหลักการและเหตุผล
ประกอบร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง
พ.ศ.

หลักการ

ให้มีกฎหมายประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง

เหตุผล

โดยที่รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทยบัญญัติให้บุคคลย่อมมีเสรีภาพในการ
รวมกันจัดตั้งพรรคการเมืองตามวิถีทางการปกครองระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์
ทรงเป็นประมุขตามที่กฎหมายบัญญัติ ซึ่งอย่างน้อยต้องมีบทบัญญัติเกี่ยวกับการบริหาร
พรรคการเมืองที่ต้องกำหนดให้เป็นไปโดยเปิดเผยและตรวจสอบได้ เปิดโอกาสให้สมาชิกมีส่วนร่วม
อย่างกว้างขวางในการกำหนดนโยบายและการส่งผู้สมัครรับเลือกตั้ง และกำหนดมาตรการให้
สามารถดำเนินการโดยอิสระไม่ถูกครอบงำหรือชี้นำโดยบุคคลซึ่งมิได้เป็นสมาชิกของพรรคการเมือง
รวมทั้งจะต้องมีมาตรการกำกับดูแลมิให้สมาชิกของพรรคการเมืองกระทำการอันเป็นการฝ่าฝืน
หรือไม่ปฏิบัติตามกฎหมายเกี่ยวกับการเลือกตั้ง สมควรกำหนดวิธีการจัดตั้งพรรคการเมือง
และการดำเนินกิจการของพรรคการเมืองให้สอดคล้องกับบทบัญญัติของรัฐธรรมนูญดังกล่าว
จึงจำเป็นต้องตราพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญนี้

ร่าง
พระราชบัญญัติ
ประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง
พ.ศ.

โดยที่เป็นการสมควรมีกฎหมายประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง

มาตรา ๑ พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญนี้เรียกว่า “พระราชบัญญัติ
ประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ.”

มาตรา ๒ พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญนี้ให้ใช้บังคับตั้งแต่วันถัดจาก
วันประกาศในราชกิจจานุเบกษาเป็นต้นไป

มาตรา ๓ ให้ยกเลิก

- (๑) พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๕๐
- (๒) พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง (ฉบับที่ ๒) พ.ศ. ๒๕๕๔

มาตรา ๔ ในพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญนี้

“สมาชิก” หมายความว่า สมาชิกพรรคการเมือง

“จังหวัด” หมายความว่า มณฑล กรุงเทพมหานคร ด้วย

“ข้อบังคับ” หมายความว่า ข้อบังคับของพรรคการเมือง

“การบริจาค” หมายความว่า การให้เงิน ทรัพย์สิน หรือประโยชน์อื่นใด
แก่พรรคการเมือง นอกเหนือจากค่าธรรมเนียมและค่าบำรุงพรรคการเมืองตามข้อบังคับ

“ประโยชน์อื่น” หมายความว่า การให้ใช้ทรัพย์สิน การให้บริการ หรือการให้ส่วนลดที่สามารถคำนวณเป็นเงินได้ โดยไม่มีค่าตอบแทนที่เหมาะสมตามปกติทางการค้า และหมายความรวมถึง การชำระหนี้แทน การยกเลิกหนี้ และการได้รับประโยชน์อื่นใดที่สามารถคำนวณเป็นเงินได้ตามที่คณะกรรมการการเลือกตั้งประกาศกำหนด

“กองทุน” หมายความว่า กองทุนเพื่อการพัฒนาพรรคการเมือง

“นายทะเบียน” หมายความว่า นายทะเบียนพรรคการเมือง

“สำนักงาน” หมายความว่า สำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้ง

มาตรา ๕ ให้ประธานกรรมการการเลือกตั้งรักษาการตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญนี้

มาตรา ๖ ให้เลขาธิการคณะกรรมการการเลือกตั้งเป็นนายทะเบียนมีหน้าที่และอำนาจตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญนี้ ทั้งนี้ ภายใต้การกำกับและควบคุมของคณะกรรมการการเลือกตั้ง

มาตรา ๗ ในการปฏิบัติหน้าที่ของนายทะเบียนตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญนี้ ให้นายทะเบียนมีอำนาจเรียกบุคคลที่เกี่ยวข้องมาให้คำชี้แจงหรือให้ส่งเอกสารมาเพื่อประกอบการพิจารณาหรือตรวจสอบได้

มาตรา ๘ ในกรณีที่มีได้กำหนดไว้เป็นการเฉพาะในพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญนี้เป็นประการอื่น การใดที่บัญญัติไว้ให้มีการแจ้ง ยื่นหรือส่งหนังสือหรือเอกสารใดให้บุคคลใดเป็นการเฉพาะ ถ้าได้แจ้ง ยื่น หรือส่งหนังสือหรือเอกสารให้บุคคลนั้นตามที่อยู่ตามภูมิลำเนา หรือตามที่อยู่ที่ปรากฏในสำเนาบัตรประชาชน ให้ถือว่าได้แจ้ง ยื่น หรือส่งให้โดยชอบแล้ว และในกรณีที่พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญนี้บัญญัติให้ประกาศหรือแจ้งในเรื่องใดให้ประชาชนหรือผู้ซึ่งเกี่ยวข้องทราบ อันเกี่ยวกับการปฏิบัติให้เป็นไปตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญนี้ การเผยแพร่โดยทางสื่ออิเล็กทรอนิกส์ หรือดำเนินการบนระบบอินเทอร์เน็ตหรือระบบอื่นที่ประชาชนทั่วไปสามารถเข้าถึงได้โดยสะดวก ให้ถือว่าเป็นการดำเนินการโดยชอบตามบทบัญญัติดังกล่าว

หมวด ๑

การจัดตั้งพรรคการเมือง

มาตรา ๙ ผู้มีสัญชาติไทยโดยการเกิดหรือผู้มีสัญชาติไทยโดยการแปลงสัญชาติซึ่งได้สัญชาติไทยมาแล้วไม่น้อยกว่าห้าปี มีอายุไม่ต่ำกว่ายี่สิบปี มีจำนวนไม่น้อยกว่าห้าร้อยคนโดยมีอุดมการณ์ทางการเมืองในแนวทางเดียวกันอาจรวมกันเพื่อยื่นคำขอจดทะเบียนจัดตั้งพรรคการเมืองได้

บุคคลตามวรรคหนึ่งมีจำนวนไม่น้อยกว่าสิบห้าคน จะยื่นจดแจ้งไว้ก่อนายทะเบียนเพื่อเตรียมการจัดตั้งพรรคการเมืองโดยขอจดแจ้งชื่อ ชื่อย่อ และภาพเครื่องหมายพรรคการเมืองชั่วคราวไว้ก่อนก็ได้ แล้วดำเนินการรวบรวมผู้จัดตั้งพรรคการเมืองให้ได้ครบจำนวนตามวรรคหนึ่ง

แต่ต้องดำเนินการยื่นคำขอจดทะเบียนจัดตั้งพรรคการเมืองภายในหนึ่งร้อยแปดสิบวันนับแต่วันที่นายทะเบียนรับจดทะเบียนจัดตั้งพรรคการเมืองภายในเวลาดังกล่าวให้การรับจดทะเบียนอันสิ้นสุด ทั้งนี้ หลักเกณฑ์และวิธีการจดทะเบียนให้เป็นไปตามที่คณะกรรมการการเลือกตั้งกำหนด

บุคคลซึ่งรวมกันจัดตั้งพรรคการเมืองตามวรรคหนึ่งหรือวรรคสอง ต้องมีคุณสมบัติและไม่มีลักษณะต้องห้ามในการสมัครรับเลือกตั้งเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรหรือมิให้ใช้สิทธิเลือกตั้งและมีได้เป็นสมาชิกของพรรคการเมืองอื่นหรือร่วมดำเนินการจัดตั้งพรรคการเมืองใด รวมทั้งไม่เคยเป็นกรรมการในคณะกรรมการบริหารพรรคการเมืองที่ถูกคณะกรรมการการเลือกตั้งสั่งให้พ้นจากตำแหน่งตามมาตรา ๒๑ ยังไม่เกินยี่สิบปีนับแต่วันที่พ้นจากตำแหน่ง ทั้งนี้ เมื่อจัดตั้งพรรคการเมืองแล้วบุคคลดังกล่าวต้องเข้าเป็นสมาชิกของพรรคการเมืองที่จัดตั้งนั้นด้วย

ในการขอจดทะเบียนจัดตั้งพรรคการเมืองผู้ร่วมกันจัดตั้งพรรคการเมืองทุกคนต้องจ่ายเงินทุนประเดิมของพรรคการเมืองไม่น้อยกว่าคนละสองพันบาท แต่ไม่เกินคนละห้าแสนบาท

มาตรา ๑๐ ก่อนการยื่นคำขอจดทะเบียนจัดตั้งพรรคการเมือง ให้มีการประชุมบุคคลผู้ร่วมกันจัดตั้งพรรคการเมืองตามมาตรา ๙ โดยต้องมีผู้เข้าร่วมประชุมไม่น้อยกว่าสองร้อยห้าสิบคนเพื่อกำหนดชื่อพรรคการเมือง ชื่อย่อ นโยบายพรรคการเมือง ข้อบังคับ การเลือกตั้งคณะกรรมการบริหารพรรคการเมือง การดำเนินการรวบรวมทุนดำเนินการ และการอื่นที่จำเป็นในการจัดตั้งพรรคการเมือง

การประชุมตามวรรคหนึ่ง ให้เป็นไปตามหลักเกณฑ์และวิธีการที่คณะกรรมการการเลือกตั้งกำหนด

มาตรา ๑๑ ในการขอจดทะเบียนจัดตั้งพรรคการเมืองตามมาตรา ๙ ให้ผู้ซึ่งได้รับเลือกตั้งเป็นหัวหน้าพรรคการเมืองตามมาตรา ๑๐ เป็นผู้ยื่นคำขอจดทะเบียนจัดตั้งพรรคการเมืองพร้อมด้วยข้อบังคับต่อนายทะเบียน

หลักเกณฑ์ วิธีการ แบบคำขอ และเอกสารอื่นที่จะต้องยื่นพร้อมทั้งคำขอในการจดทะเบียนจัดตั้งพรรคการเมือง ให้เป็นไปตามที่คณะกรรมการการเลือกตั้งประกาศกำหนด

มาตรา ๑๒ แบบคำขอจดทะเบียนจัดตั้งพรรคการเมืองที่คณะกรรมการการเลือกตั้งประกาศกำหนดตามมาตรา ๑๑ วรรคสอง อย่างน้อยต้องมีรายการดังต่อไปนี้

- (๑) ชื่อและชื่อย่อของพรรคการเมือง
- (๒) ภาพเครื่องหมายพรรคการเมือง
- (๓) ที่ตั้งสำนักงานใหญ่พรรคการเมือง
- (๔) ชื่อ อาชีพ ที่อยู่ และลายมือชื่อของกรรมการบริหารพรรคการเมือง

มาตรา ๑๓ เอกสารที่จะต้องยื่นพร้อมทั้งคำขอจดทะเบียนจัดตั้งพรรคการเมืองตามมาตรา ๑๑ วรรคสอง อย่างน้อยต้องประกอบด้วย

- (๑) รายละเอียดเกี่ยวกับผู้ร่วมกันจัดตั้งพรรคการเมือง
- (๒) หลักฐานการชำระเงินทุนประเดิมของผู้ร่วมกันจัดตั้งพรรคการเมือง

(๓) คำรับรองของหัวหน้าพรรคการเมืองและคณะกรรมการบริหารพรรคการเมือง
ว่าได้ดำเนินการถูกต้องตามมาตรา ๑๐

มาตรา ๑๔ ชื่อ ชื่อย่อ ภาพเครื่องหมายพรรคการเมือง นโยบายพรรคการเมือง
และข้อบังคับของพรรคการเมือง ต้องมีลักษณะที่ไม่ก่อให้เกิดความแตกแยกในเรื่องเชื้อชาติหรือ
ศาสนาระหว่างชนในชาติ ไม่เป็นภัยต่อความมั่นคงของรัฐทั้งภายในและภายนอกราชอาณาจักร และไม่ขัด
ต่อรัฐธรรมนูญและกฎหมายหรือความสงบเรียบร้อยหรือศีลธรรมอันดีของประชาชน หรือการปกครอง
ระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข

ชื่อ ชื่อย่อ หรือภาพเครื่องหมายพรรคการเมืองตามวรรคหนึ่ง ต้องไม่ซ้ำ หรือพ้อง
หรือมีลักษณะคล้ายคลึงกับชื่อ ชื่อย่อ หรือภาพเครื่องหมายพรรคการเมืองที่จดทะเบียนจัดตั้งแล้ว
หรือของผู้ร่วมกันจัดตั้งพรรคการเมืองอื่นที่ได้จดทะเบียนจัดตั้งไว้ก่อนแล้ว หรือของพรรคการเมืองที่ถูกยุบ
และยังไม่พ้นยี่สิบปีนับแต่วันที่พรรคการเมืองถูกยุบ

มาตรา ๑๕ ข้อบังคับต้องไม่ขัดหรือแย้งต่อหลักการพื้นฐานแห่งการปกครอง
ระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข หรือขัดต่อสถานะและการปฏิบัติ
หน้าที่โดยอิสระของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรตามรัฐธรรมนูญ และอย่างน้อยต้องมีรายการดังต่อไปนี้

(๑) ชื่อ และชื่อย่อพรรคการเมือง
(๒) ภาพเครื่องหมายพรรคการเมือง
(๓) นโยบายพรรคการเมือง
(๔) ที่ตั้งสำนักงานใหญ่พรรคการเมืองซึ่งต้องตั้งอยู่ในราชอาณาจักร
(๕) โครงสร้างการบริหารพรรค และตำแหน่งต่าง ๆ ของผู้บริหารพรรคซึ่งอย่างน้อย
ต้องมีตำแหน่งหัวหน้าพรรคการเมือง เทรย์ญิกพรรคการเมือง และนายทะเบียนสมาชิก

(๖) การเลือกตั้งหรือการแต่งตั้ง การดำรงตำแหน่ง การพ้นจากตำแหน่ง และหน้าที่
และอำนาจของคณะกรรมการบริหารพรรคการเมืองและกรรมการบริหารพรรคการเมือง
คณะกรรมการสาขาพรรคการเมืองและกรรมการสาขาพรรคการเมือง และตัวแทนพรรคการเมือง
ประจำจังหวัด โดยในการเลือกตั้งหรือแต่งตั้งนั้นต้องมีกระบวนการที่ให้สมาชิกมีส่วนร่วมด้วย
อย่างกว้างขวาง

(๗) การประชุมใหญ่ของพรรคการเมืองและการประชุมใหญ่ของสาขาพรรคการเมือง
(๘) คุณสมบัติและลักษณะต้องห้ามของสมาชิก การรับเข้าเป็นสมาชิกและการให้พ้น
จากการเป็นสมาชิก

(๙) สิทธิและหน้าที่ของสมาชิก และความรับผิดชอบของพรรคการเมืองต่อสมาชิก
(๑๐) มาตรฐานทางจริยธรรมของกรรมการบริหารพรรคการเมืองและสมาชิกอื่น
(๑๑) หลักเกณฑ์และวิธีการเลือกสมาชิกเพื่อส่งเข้าสมัครรับเลือกตั้งเป็นสมาชิก
สภาผู้แทนราษฎรแบบแบ่งเขตเลือกตั้งและแบบบัญชีรายชื่อ

(๑๒) หลักเกณฑ์และวิธีการในการคัดเลือกบุคคลซึ่งพรรคการเมืองจะส่งรายชื่อ
ให้สภาผู้แทนราษฎรเห็นชอบเป็นนายกรัฐมนตรี โดยในการคัดเลือกต้องมีกระบวนการในการเสนอชื่อ
ที่ให้สมาชิกมีส่วนร่วมด้วยอย่างกว้างขวาง

(๑๓) การบริหารการเงิน ทรัพย์สิน และการจัดทำบัญชีของพรรคการเมือง และสาขาพรรคการเมือง

(๑๔) รายได้ของพรรคการเมือง การกำหนดอัตราค่าธรรมเนียม และค่าบำรุงพรรคการเมืองซึ่งเรียกเก็บจากสมาชิกไม่น้อยกว่าปีละหนึ่งร้อยบาท

(๑๕) การเลิกพรรคการเมือง สาขาพรรคการเมือง และตัวแทนพรรคการเมืองประจำจังหวัด

การกำหนดโครงสร้างการบริหารพรรค โดยให้บุคคลอื่นใดที่มีใช้สมาชิกเข้ามา มีอำนาจในการบริหารกิจการของพรรคการเมืองจะกระทำมิได้

มาตรา ๑๖ ในกรณีที่นายทะเบียนเห็นว่า ชื่อ ชื่อย่อ หรือภาพเครื่องหมายพรรคการเมืองตามเอกสารขอจดทะเบียนหรือจดทะเบียนจัดตั้งพรรคการเมืองซ้ำ หรือพ้องหรือมีลักษณะคล้ายคลึงกับชื่อ ชื่อย่อ หรือภาพเครื่องหมายพรรคการเมืองของพรรคการเมืองอื่นที่จดทะเบียนไว้แล้ว หรือพรรคการเมืองของผู้ยื่นขอจดทะเบียนหรือจดทะเบียนจัดตั้งพรรคการเมืองไว้ตามมาตรา ๙ ให้นายทะเบียนดำเนินการ ดังต่อไปนี้

(๑) กรณีที่ซ้ำกับของพรรคการเมืองอื่นที่ได้จดทะเบียนไว้แล้ว ให้นายทะเบียนสั่งให้ผู้ยื่นขอจดทะเบียนหรือจดทะเบียนจัดตั้งพรรคการเมืองดำเนินการแก้ไข หรือเปลี่ยนชื่อ ชื่อย่อ หรือภาพเครื่องหมายพรรคการเมืองของตนภายในระยะเวลาที่นายทะเบียนกำหนด ในกรณีที่ ไม่ดำเนินการแก้ไขหรือเปลี่ยนแปลงภายในระยะเวลาดังกล่าว ให้นายทะเบียนปฏิเสธไม่รับจดทะเบียนหรือจดทะเบียนจัดตั้งพรรคการเมืองนั้น

(๒) กรณีที่พ้องหรือมีลักษณะคล้ายคลึงกับของพรรคการเมืองอื่นที่ได้จดทะเบียนไว้แล้ว ให้นายทะเบียนมีหนังสือสอบถามไปยังพรรคการเมืองที่ได้จดทะเบียนไว้แล้วว่า จะยินยอมให้ผู้ยื่นขอจดทะเบียนหรือจดทะเบียนจัดตั้งพรรคการเมืองใช้ชื่อ ชื่อย่อ หรือภาพเครื่องหมายพรรคการเมืองนั้นหรือไม่ ถ้าพรรคการเมืองที่ได้จดทะเบียนไว้แล้วไม่ยินยอม ให้นายทะเบียนปฏิเสธไม่รับจดทะเบียนหรือจดทะเบียนจัดตั้งพรรคการเมืองดังกล่าว

(๓) กรณีที่ซ้ำหรือพ้องหรือมีลักษณะคล้ายคลึงกับของพรรคการเมืองที่ผู้ยื่นขอจดทะเบียนหรือจดทะเบียนจัดตั้งพรรคการเมืองรายอื่นไว้ก่อนแล้ว ให้นายทะเบียนดำเนินการตาม (๑) หรือ (๒) แล้วแต่กรณี

(๔) กรณีที่ซ้ำหรือพ้องหรือมีลักษณะคล้ายคลึงกับของพรรคการเมืองของผู้ยื่นขอจดทะเบียนหรือจดทะเบียนจัดตั้งพรรคการเมืองซึ่งเป็นการยื่นขอจดทะเบียนหรือจดทะเบียนจัดตั้งพรรคการเมืองในวันเวลาเดียวกัน ให้นายทะเบียนมีหนังสือบอกกล่าวไปยังผู้ที่เกี่ยวข้องทุกฝ่าย เพื่อดำเนินการตกลงกันภายในเวลาที่นายทะเบียนกำหนด เมื่อตกลงกันเป็นประการใดแล้ว ให้นายทะเบียนดำเนินการจดทะเบียนหรือจดทะเบียนจัดตั้งพรรคการเมืองตามที่ได้ตกลงกันไว้ในวันนั้น หากตกลงกันไม่ได้ ภายในระยะเวลาที่กำหนด ให้นายทะเบียนดำเนินการจับสลากโดยเปิดเผยเพื่อให้ได้ผู้มีสิทธิใช้ชื่อ ชื่อย่อ หรือภาพเครื่องหมายพรรคการเมืองนั้น

มาตรา ๑๗ คณะกรรมการบริหารพรรคการเมืองอย่างน้อยต้องประกอบด้วย หัวหน้าพรรคการเมือง เற்றுฎีกพรรคการเมือง นายทะเบียนสมาชิก และกรรมการบริหารตำแหน่งอื่นตามที่กำหนดในข้อบังคับ ซึ่งที่ประชุมใหญ่เลือกจากสมาชิกที่มีอายุไม่ต่ำกว่ายี่สิบปีและไม่มีลักษณะต้องห้ามตามมาตรา ๙๘ (๑) (๒) (๔) (๕) (๖) (๗) (๘) (๙) (๑๐) (๑๑) และ (๑๗) ของรัฐธรรมนูญ

ในการเลือกตั้งบุคคลเพื่อดำรงตำแหน่งตามวรรคหนึ่ง ต้องเปิดโอกาสให้สมาชิกสามารถเสนอบุคคลและร่วมลงมติในการคัดเลือกบุคคลเพื่อเข้ารับการเลือกตั้งด้วย กรรมการบริหารพรรคการเมืองมีวาระการดำรงตำแหน่งตามข้อบังคับซึ่งต้องไม่เกินคราวละสี่ปี

มาตรา ๑๘ เมื่อนายทะเบียนเห็นว่า ผู้ยื่นคำขอจดทะเบียนได้ดำเนินการถูกต้องตามมาตรา ๑๐ มาตรา ๑๑ มาตรา ๑๒ มาตรา ๑๓ มาตรา ๑๔ มาตรา ๑๕ และมาตรา ๑๗ ให้นายทะเบียนรับจดทะเบียนพรรคการเมืองเมื่อได้รับความเห็นชอบจากคณะกรรมการเลือกตั้งแล้ว

ในกรณีที่นายทะเบียนตรวจสอบแล้วเห็นว่า มีรายการใดไม่เป็นไปตามวรรคหนึ่ง หรือมีรายการไม่ครบถ้วน หรือมีข้อความไม่ชัดเจนหรือบกพร่อง ให้นายทะเบียนแจ้งเป็นหนังสือให้ผู้ยื่นขอจัดตั้งพรรคการเมืองทราบภายในสิบห้าวันนับแต่วันที่นายทะเบียนได้รับคำขอจัดตั้งพรรคการเมือง เพื่อให้ดำเนินการแก้ไขภายในสิบห้าวันนับแต่วันที่ได้รับหนังสือแจ้งจากนายทะเบียน เมื่อผู้ยื่นขอจดทะเบียนจัดตั้งพรรคการเมืองได้แก้ไขเอกสารถูกต้องและครบถ้วนภายในเวลาที่กำหนดแล้ว ให้นายทะเบียนโดยความเห็นชอบของคณะกรรมการเลือกตั้งดำเนินการรับจดทะเบียนพรรคการเมืองโดยเร็ว และแจ้งเป็นหนังสือให้ผู้ยื่นขอจัดตั้งพรรคการเมืองทราบภายในสิบห้าวันนับแต่วันที่รับเอกสารดังกล่าว

ถ้าผู้ยื่นขอจัดตั้งพรรคการเมืองไม่ดำเนินการแก้ไขเอกสารขอจัดตั้งพรรคการเมือง หรือดำเนินการแก้ไขแล้วแต่ยังไม่ถูกต้องตามที่นายทะเบียนมีหนังสือแจ้งในวรรคสอง ให้นายทะเบียนรายงานให้คณะกรรมการเลือกตั้งพิจารณาเพื่อสั่งไม่รับจดทะเบียนจัดตั้งพรรคการเมือง และให้นายทะเบียนแจ้งมติของคณะกรรมการเลือกตั้งให้ผู้ยื่นขอจัดตั้งพรรคการเมืองทราบภายในเจ็ดวันนับแต่วันที่คณะกรรมการเลือกตั้งสั่งไม่รับจดทะเบียนจัดตั้งพรรคการเมือง

ผู้ยื่นคำขอจดทะเบียนจัดตั้งพรรคการเมืองมีสิทธิยื่นคำร้องคัดค้านการไม่รับจดทะเบียนพรรคการเมืองตามวรรคสามต่อศาลรัฐธรรมนูญได้ภายในสามสิบวันนับแต่วันที่รับหนังสือแจ้งการไม่รับจดทะเบียนจัดตั้งพรรคการเมือง

มาตรา ๑๙ เมื่อนายทะเบียนรับจดทะเบียนพรรคการเมืองแล้วให้ประกาศการจดทะเบียนพรรคการเมืองในราชกิจจานุเบกษาโดยระบุชื่อ ชื่อย่อ และภาพเครื่องหมายพรรคการเมือง นโยบายพรรคการเมือง ข้อบังคับ ชื่อหัวหน้าพรรคการเมืองและผู้ดำรงตำแหน่งอื่นที่มีอำนาจในการบริหารพรรคการเมือง

ให้พรรคการเมืองที่นายทะเบียนรับจดทะเบียนพรรคการเมืองแล้วเป็นนิติบุคคล ซึ่งมีวัตถุประสงค์เพื่อดำเนินกิจกรรมทางการเมืองที่มุ่งหมายเพื่อส่งสมาชิกเข้าสมัครรับเลือกตั้งเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร โดยต้องไม่ดำเนินกิจการใดอันมีลักษณะเป็นทางการค้าเพื่อแสวงหากำไร เว้นแต่เป็นการหารายได้ตามมาตรา ๕๐

หมวด ๒

การดำเนินกิจการพรรคการเมือง
การส่งผู้สมัครรับเลือกตั้ง และการกำหนดนโยบายเพื่อการโฆษณาหาเสียงเลือกตั้ง

ส่วนที่ ๑

การดำเนินกิจการพรรคการเมือง

มาตรา ๒๐ ให้คณะกรรมการบริหารพรรคการเมืองมีหน้าที่และอำนาจ ในการดำเนินกิจการของพรรคการเมืองให้เป็นไปตามรัฐธรรมนูญ กฎหมาย นโยบายพรรคการเมือง ข้อบังคับ และมติของที่ประชุมใหญ่ของพรรคการเมืองด้วยความรอบคอบ ระมัดระวัง และซื่อสัตย์สุจริต เพื่อประโยชน์ของประเทศและประชาชน และต้องส่งเสริมความเป็นประชาธิปไตยในพรรคการเมือง

ให้หัวหน้าพรรคการเมืองเป็นผู้แทนของพรรคการเมืองในกิจการอันเกี่ยวกับ บุคคลภายนอก เพื่อการนี้ หัวหน้าพรรคการเมืองจะมอบหมายเป็นหนังสือให้กรรมการบริหารพรรคการเมืองคนหนึ่งหรือหลายคนทำการแทนก็ได้

กรรมการบริหารพรรคการเมืองต้องรับผิดชอบร่วมกันในบรรดามติของ คณะกรรมการบริหารพรรคการเมือง และในการดำเนินการตามหน้าที่และอำนาจของคณะกรรมการบริหารพรรคการเมืองตามข้อบังคับและพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญนี้

กรรมการบริหารพรรคการเมืองไม่ต้องรับผิดชอบตามวรรคสาม หากพิสูจน์ได้ว่าตนมิได้ ร่วมกระทำการนั้น และได้คัดค้านในที่ประชุมคณะกรรมการบริหารพรรคการเมืองโดยปรากฏ ในรายงานการประชุมหรือได้ทำเป็นหนังสือยื่นต่อประธานที่ประชุมภายในเจ็ดวันนับแต่วันสิ้นสุด การประชุม

มาตรา ๒๑ คณะกรรมการบริหารพรรคการเมืองมีหน้าที่ต้องควบคุมไม่ให้สมาชิก กระทำการอย่างใดอย่างหนึ่งอันเป็นการฝ่าฝืนรัฐธรรมนูญ กฎหมาย ระเบียบ หรือประกาศของ คณะกรรมการการเลือกตั้ง

เมื่อได้มีการประกาศพระราชกฤษฎีกาให้มีการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร หรือให้มีการเลือกสมาชิกวุฒิสภา คณะกรรมการบริหารพรรคการเมืองมีหน้าที่ต้องควบคุมไม่ให้ สมาชิกหรือเจ้าหน้าที่ของพรรคการเมืองกระทำการอย่างใดอย่างหนึ่งอันเป็นการฝ่าฝืนรัฐธรรมนูญ พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร พระราชบัญญัติ ประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการได้มาซึ่งสมาชิกวุฒิสภา และระเบียบหรือประกาศของคณะกรรมการ

การเลือกตั้งซึ่งอาจทำให้การเลือกตั้งมิได้เป็นไปโดยสุจริตและเที่ยงธรรม หรือเข้าไปกระทำการใด อันเป็นคุณหรือเป็นโทษต่อบุคคลใดที่สมัครเข้ารับเลือกเป็นสมาชิกวุฒิสภา

ในกรณีที่ปรากฏแก่คณะกรรมการบริหารพรรคการเมืองหรือได้รับแจ้งจากกรรมการเลือกตั้งหรือนายทะเบียนว่ามีสมาชิกกระทำการตามวรรคสอง คณะกรรมการบริหารพรรคการเมืองต้องดำเนินการมีมติหรือสั่งการให้สมาชิกงดเว้นการกระทำนั้นและแจ้งให้นายทะเบียนทราบ ภายในสิบวันนับแต่วันที่มิต

ในกรณีที่คณะกรรมการบริหารพรรคการเมืองไม่ปฏิบัติตามวรรคสาม ให้นายทะเบียนเสนอเรื่องต่อคณะกรรมการการเลือกตั้งเพื่อพิจารณามีคำสั่งให้คณะกรรมการบริหารพรรคการเมืองพ้นจากตำแหน่งทั้งคณะและต้องห้ามมิให้ดำรงตำแหน่งใดในพรรคการเมืองเป็นเวลาสิบปีนับแต่วันที่คณะกรรมการการเลือกตั้งมีคำสั่ง และให้นำความในมาตรา ๑๘ วรรคสี่ มาใช้บังคับโดยอนุโลม

กรรมการบริหารพรรคการเมืองซึ่งพ้นจากตำแหน่งตามวรรคสี่จะกระทำการใด อันเป็นการสั่งการหรือดำเนินการใด ๆ ที่มีลักษณะเป็นการก้าวกายหรือแทรกแซงกิจการหรือการดำเนินกิจกรรมของพรรคการเมืองนั้นมิได้ เว้นแต่จะเป็นการดำเนินการตามสิทธิและหน้าที่ของสมาชิกตามที่กำหนดไว้ในข้อบังคับ และจะมีส่วนร่วมในการสรรหาผู้สมัครรับเลือกตั้งเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรมิได้

มาตรา ๒๒ ในการดำเนินกิจกรรมของพรรคการเมืองอันเป็นการส่งเสริม การปกครองระบอบประชาธิปไตย อย่างน้อยพรรคการเมืองพึงมีกิจกรรมในเรื่องดังต่อไปนี้

(๑) การสร้างความรู้ความเข้าใจ สนับสนุนและส่งเสริมการมีส่วนร่วมแก่ประชาชน ในการปกครองระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข

(๒) ประสานประโยชน์ระหว่างประชาชนหรือกลุ่มคนในสังคมกับรัฐและหน่วยงานของรัฐ เพื่อเสนอแนวทางในการดำเนินการหรือการแก้ไขปัญหาต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นในสังคม

(๓) เป็นกลไกที่กระตุ้นให้เกิดการพัฒนาทางการเมือง และแก้ไขความขัดแย้ง ในสังคมที่มีความเห็นแตกต่าง เพื่อประโยชน์ของประชาชนโดยรวม

มาตรา ๒๓ สมาชิกต้องมีคุณสมบัติและไม่มีลักษณะต้องห้ามตามที่กำหนด ในข้อบังคับ ซึ่งอย่างน้อยต้องประกอบด้วยคุณสมบัติและลักษณะต้องห้าม ดังต่อไปนี้

(๑) เป็นบุคคลธรรมดาซึ่งมีสัญชาติไทยโดยการเกิด ในกรณีเป็นผู้มีสัญชาติไทย โดยการแปลงสัญชาติต้องได้สัญชาติไทยมาแล้วไม่น้อยกว่าห้าปี

(๒) มีอายุไม่ต่ำกว่าสิบแปดปี

(๓) ไม่มีลักษณะต้องห้ามมิให้ใช้สิทธิเลือกตั้งตามรัฐธรรมนูญ หรืออยู่ระหว่าง ฎกระงับการใช้สิทธิสมัครรับเลือกตั้งเป็นการชั่วคราวหรือถูกเพิกถอนสิทธิสมัครรับเลือกตั้ง

(๔) ไม่เป็นสมาชิกของพรรคการเมืองอื่นหรือมีชื่อเป็นผู้ยื่นขอจดทะเบียน หรือจดทะเบียนจัดตั้งพรรคการเมืองใด

ให้เป็นหน้าที่ของนายทะเบียนสมาชิกที่จะต้องตรวจสอบคุณสมบัติและลักษณะ ต้องห้ามของผู้สมัครเข้าเป็นสมาชิกให้ถูกต้องครบถ้วน

ให้พรรคการเมืองแจ้งรายละเอียดการสมัครสมาชิก หรือการพ้นจากสมาชิกภาพ หรือการเปลี่ยนแปลงรายละเอียดของสมาชิก ให้นายทะเบียนทราบตามรายการ หลักเกณฑ์ และวิธีการ และระยะเวลาที่นายทะเบียนกำหนด โดยให้แจ้งผ่านทางระบบอิเล็กทรอนิกส์

ในกรณีนายทะเบียนตรวจสอบพบว่าพรรคการเมืองใดมีรายชื่อผู้ซึ่งเป็นสมาชิกซ้ำกัน ให้นายทะเบียนมีหนังสือแจ้งให้พรรคการเมืองและสมาชิคนั้นทราบ และลบชื่อผู้นั้นออกจากการเป็นสมาชิก

มาตรา ๒๔ นายทะเบียนสมาชิกต้องจัดทำทะเบียนสมาชิกให้ตรงตามความเป็นจริง เก็บรักษาไว้ ณ ที่ตั้งสำนักงานใหญ่ หรือจะเก็บไว้ในระบบอิเล็กทรอนิกส์ที่ประชาชนสามารถเข้าตรวจสอบดูได้โดยสะดวกก็ได้

ให้สำนักงานเผยแพร่ทะเบียนสมาชิกของทุกพรรคการเมืองตามที่ได้รับแจ้งจากพรรคการเมืองให้ประชาชนทราบ

มาตรา ๒๕ สมาชิกภาพของสมาชิกสิ้นสุดลงตามที่กำหนดในข้อบังคับ ซึ่งอย่างน้อยต้องกำหนดให้กรณีดังต่อไปนี้ เป็นเหตุให้สิ้นสุดสมาชิกภาพด้วย

(๑) ลาออก

(๒) ขาดคุณสมบัติหรือมีลักษณะต้องห้ามตามมาตรา ๒๓

(๓) ไม่ชำระค่าบำรุงพรรคติดต่อกันสองปี

การลาออกจากสมาชิกตาม (๑) ให้ถือว่าสมบูรณ์เมื่อได้ยื่นใบลาออกต่อพรรคการเมือง และเพื่อเป็นหลักฐาน สมาชิกจะส่งสำเนาใบลาออกหรือแจ้งให้สำนักงานทราบด้วยก็ได้

มาตรา ๒๖ ห้ามมิให้คณะกรรมการบริหารพรรคการเมืองหรือกรรมการบริหารพรรคการเมือง ยินยอมไม่ว่าโดยตรงหรือโดยอ้อมลักษณะ

หรือมีผลเป็นการครอบงำหรือชี้นำการดำเนินกิจการโดยอิสระของพรรคการเมือง

ให้นำความในมาตรา ๒๑ วรรคสี่และวรรคห้า มาใช้บังคับกับผู้กระทำการฝ่าฝืนวรรคหนึ่งด้วยโดยอนุโลม

มาตรา ๒๗ ห้ามมิให้พรรคการเมืองรับบุคคลผู้ไม่มีสัญชาติไทยหรือบุคคลซึ่งขาดคุณสมบัติหรือมีลักษณะต้องห้ามเข้าเป็นสมาชิก หรือดำรงตำแหน่งใด ๆ ในพรรคการเมือง หรือยอมให้กระทำการใดอย่างหนึ่งเพื่อประโยชน์ต่อพรรคการเมือง

ห้ามมิให้ผู้ไม่มีสัญชาติไทยเข้าเป็นสมาชิกหรือดำรงตำแหน่งใด ๆ ในพรรคการเมือง หรือร่วมกระทำการอย่างใดอย่างหนึ่งในการดำเนินกิจการของพรรคการเมือง

มาตรา ๒๘ ห้ามมิให้พรรคการเมืองหรือผู้ใดให้ เสนอให้ หรือสัญญาว่าจะให้เงิน ทรัพย์สิน หรือประโยชน์อื่นใด ไม่ว่าโดยทางตรงหรือโดยทางอ้อม เพื่อจูงใจให้บุคคลหนึ่งบุคคลใดสมัครเข้าเป็นสมาชิกของพรรคการเมืองใดพรรคการเมืองหนึ่ง

มาตรา ๒๙ ห้ามมิให้ผู้ใดเรียก รับ หรือยอมจะรับเงิน ทรัพย์สิน หรือประโยชน์อื่นใด จากพรรคการเมืองหรือจากผู้ใดเพื่อยอมสมัครเข้าเป็นสมาชิกของพรรคการเมืองใดพรรคการเมืองหนึ่ง

มาตรา ๓๐ ห้ามมิให้ผู้ใดใช้ชื่อ ชื่อย่อ ภาพเครื่องหมายพรรคการเมือง หรือถ้อยคำ ในประการที่น่าจะทำให้ประชาชนเข้าใจว่าเป็นพรรคการเมืองหรือใช้ชื่อที่มีอักษรไทยประกอบว่า “พรรคการเมือง” หรืออักษรต่างประเทศ ซึ่งแปลหรืออ่านว่า “พรรคการเมือง” ในดวงตรา ป้ายชื่อ จดหมาย ใบแจ้งความ หรือเอกสารอย่างอื่น หรือในข้อมูลทางการสื่อสารใด ๆ โดยมีได้เป็นพรรค การเมือง

มาตรา ๓๑ ภายในหนึ่งปีนับแต่วันที่นายทะเบียนรับจดทะเบียนพรรคการเมืองใด พรรคการเมืองนั้นต้องดำเนินการให้มีจำนวนสมาชิกไม่น้อยกว่าห้าพันคน และจัดให้มีสาขาพรรค การเมืองในแต่ละภาคตามบัญชีรายชื่อภาคและจังหวัดที่คณะกรรมการการเลือกตั้งกำหนดอย่างน้อย ภาคละหนึ่งสาขา โดยสาขาพรรคการเมืองที่จะจัดตั้งขึ้นในภาคใด พรรคการเมืองต้องมีสมาชิกที่มี ภูมิลำเนาอยู่ในเขตพื้นที่รับผิดชอบของสาขาพรรคการเมืองนั้นไม่น้อยกว่าห้าร้อยคน และต้องเพิ่ม จำนวนสมาชิกให้มีจำนวนไม่น้อยกว่าสองหมื่นคนภายในสี่ปีนับแต่วันที่นายทะเบียนรับจดทะเบียน เมื่อจัดตั้งสาขาพรรคการเมืองแล้วให้หัวหน้าพรรคการเมืองมีหนังสือแจ้ง การจัดตั้งสาขาพรรคการเมืองต่อนายทะเบียนและประกาศให้ประชาชนทราบภายในสิบห้าวันนับแต่ วันที่จัดตั้งสาขาพรรคการเมืองนั้น

หนังสือแจ้งการจัดตั้งสาขาพรรคการเมืองอย่างน้อยจะต้องมีรายการแสดงที่ตั้ง และรายชื่อคณะกรรมการสาขาพรรคการเมือง

กรรมการสาขาพรรคการเมืองต้องมีคุณสมบัติและไม่มีลักษณะต้องห้ามเช่นเดียวกับ กรรมการบริหารพรรคการเมือง โดยจำนวนกรรมการ การได้มา การดำรงตำแหน่งและวาระการดำรง ตำแหน่ง การพ้นจากตำแหน่ง วิธีการบริหาร หน้าที่และอำนาจ ของคณะกรรมการสาขาพรรค การเมือง ให้เป็นไปตามที่กำหนดในข้อบังคับ แต่อย่างน้อยต้องกำหนดให้มีหน้าที่จัดกิจกรรมและ เผยแพร่นโยบายของพรรคการเมือง และให้ความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับระบอบประชาธิปไตยอันมี พระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุขรวมอยู่ด้วย

การเปลี่ยนแปลงสาขาพรรคการเมืองและกรรมการสาขาพรรคการเมือง ให้แจ้ง ให้นายทะเบียนและประชาชนทราบภายในสิบห้าวันนับแต่วันที่เปลี่ยนแปลง

มาตรา ๓๒ ในจังหวัดใดที่ไม่มีสาขาพรรคการเมือง ถ้าพรรคการเมืองใดมีสมาชิก ซึ่งมีภูมิลำเนาอยู่ในจังหวัดนั้นเกินหนึ่งร้อยคน พรรคการเมืองต้องแต่งตั้งตัวแทนพรรคการเมือง ประจำจังหวัด เพื่อดำเนินกิจกรรมของพรรคการเมืองในจังหวัดนั้น เมื่อแต่งตั้งตัวแทนพรรคการเมือง ประจำจังหวัดแล้วให้พรรคการเมืองแจ้งให้นายทะเบียนทราบภายในกำหนดเวลาและตามหลักเกณฑ์ ที่นายทะเบียนกำหนดด้วยความเห็นชอบของคณะกรรมการการเลือกตั้ง

ให้นำความในมาตรา ๓๑ วรรคสี่และวรรคห้า มาใช้บังคับกับตัวแทนพรรคการเมือง ประจำจังหวัดด้วยโดยอนุโลม

มาตรา ๓๓ สาขาพรรคการเมืองและตัวแทนพรรคการเมืองประจำจังหวัด จะจัดตั้งหรือแต่งตั้งขึ้นนอกราชอาณาจักรมิได้

มาตรา ๓๔ พรรคการเมืองต้องจัดให้มีการประชุมใหญ่อย่างน้อยปีละหนึ่งครั้ง การดำเนินกิจการดังต่อไปนี้ ให้กระทำโดยที่ประชุมใหญ่ของพรรคการเมือง

(๑) การเปลี่ยนแปลงนโยบายพรรคการเมือง

(๒) การเปลี่ยนแปลงข้อบังคับ

(๓) การเลือกตั้งหัวหน้าพรรคการเมือง เหนรัญญิกพรรคการเมือง นายทะเบียนสมาชิก

และกรรมการบริหารอื่นของพรรคการเมือง

(๔) การเลือกตั้งคณะกรรมการสรรหาผู้สมัครรับเลือกตั้งของพรรคการเมือง

(๕) รายงานการเงินและการดำเนินกิจการของพรรคการเมืองที่ได้ดำเนินการไปในรอบปี

ที่ผ่านมา

(๖) กิจการที่เสนอโดยคณะกรรมการบริหารพรรคการเมือง หรือหัวหน้าสาขา

พรรคการเมือง

(๗) กิจการอื่นตามที่กำหนดในข้อบังคับ

มาตรา ๓๕ องค์ประชุมของที่ประชุมใหญ่ให้เป็นไปตามที่กำหนดในข้อบังคับ ซึ่งอย่างน้อยต้องประกอบด้วย กรรมการบริหารพรรคการเมืองไม่น้อยกว่ากึ่งหนึ่งของจำนวน กรรมการบริหารพรรคการเมืองทั้งหมด ผู้แทนของสาขาพรรคการเมืองไม่น้อยกว่ากึ่งหนึ่งของจำนวน สาขาพรรคการเมือง ตัวแทนพรรคการเมืองประจำจังหวัดไม่น้อยกว่ากึ่งหนึ่งของตัวแทนพรรค การเมืองประจำจังหวัด และสมาชิกพรรคการเมือง ทั้งนี้ มีจำนวนรวมกันทั้งหมดไม่น้อยกว่าสองร้อย ห้าสิบคน

การลงมติในที่ประชุมใหญ่ให้กระทำโดยเปิดเผย แต่การลงมติเลือกบุคคลตาม มาตรา ๓๔ วรรคสอง (๓) และ (๔) หรือการลงมติในกรณีที่คณะกรรมการบริหารพรรคการเมือง หรือผู้เข้าประชุมไม่น้อยกว่าหนึ่งร้อยคนร้องขอให้ลงคะแนนลับก็ให้ลงคะแนนลับ

การจัดให้มีมติโดยมิได้จัดให้มีการประชุมใหญ่จะกระทำมิได้

มาตรา ๓๖ สมาชิกซึ่งเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรจำนวนไม่น้อยกว่าหนึ่งในสี่ ของจำนวนสมาชิกซึ่งเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร หรือกรรมการบริหารพรรคการเมืองจำนวนไม่น้อยกว่า หนึ่งในสามของจำนวนกรรมการบริหารพรรคการเมือง หรือสมาชิกจำนวนไม่น้อยกว่าหนึ่งในสิบ ของจำนวนสมาชิกทั้งหมดที่มีอยู่หรือไม่น้อยกว่าสองร้อยห้าสิบคนแล้วแต่จำนวนใดจะน้อยกว่าก็มีสิทธิ เข้าชื่อกันร้องขอให้จัดให้มีการประชุมใหญ่วิสามัญของพรรคการเมือง และให้หัวหน้าพรรคจัดให้มีการ ประชุมใหญ่ตามคำร้องขอภายในสามสิบวันนับแต่วันที่ได้รับคำร้องขอ

หากหัวหน้าพรรคการเมืองไม่ดำเนินการจัดให้มีการประชุมใหญ่วิสามัญของพรรค การเมืองภายในระยะเวลาที่กำหนดตามวรรคหนึ่ง และมีการยื่นคำร้องต่อนายทะเบียน ให้นายทะเบียน รายงานคณะกรรมการการเลือกตั้งและให้คณะกรรมการการเลือกตั้งมีอำนาจสั่งให้หัวหน้าพรรคการเมือง พ้นจากตำแหน่ง และดำเนินการเรียกประชุมใหญ่นั้นแทนหัวหน้าพรรคการเมือง ทั้งนี้ ภายในเจ็ดวัน นับแต่วันที่นายทะเบียนได้รับคำร้อง

ผู้ซึ่งพ้นจากตำแหน่งหัวหน้าพรรคการเมืองตามวรรคสอง ห้ามมิให้ดำรงตำแหน่งหัวหน้าพรรคการเมืองหรือกรรมการบริหารพรรคการเมืองภายในห้าปีนับแต่วันที่คณะกรรมการการเลือกตั้งมีคำสั่ง และให้นำความในมาตรา ๑๘ วรรคสี่ มาใช้บังคับโดยอนุโลม

มาตรา ๓๗ มติหรือข้อบังคับของพรรคการเมืองต้องไม่ขัดหรือแย้งต่อหลักการพื้นฐานแห่งการปกครองระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข หรือขัดต่อสถานะและการปฏิบัติหน้าที่โดยอิสระของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรตามรัฐธรรมนูญ

ในกรณีที่สมาชิกจำนวนไม่น้อยกว่าหนึ่งร้อยคนหรือสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรที่เป็นสมาชิกพรรคการเมืองนั้นคนใดคนหนึ่ง เห็นว่ามติหรือข้อบังคับที่ตนเป็นสมาชิกอยู่มีลักษณะที่ไม่เป็นไปตามวรรคหนึ่ง ให้มีสิทธิร้องขอให้ศาลรัฐธรรมนูญพิจารณาวินิจฉัย

ถ้าศาลรัฐธรรมนูญวินิจฉัยว่ามติหรือข้อบังคับมีลักษณะไม่เป็นไปตามวรรคหนึ่ง ให้ศาลรัฐธรรมนูญสั่งเพิกถอนมติหรือข้อบังคับดังกล่าว โดยจะให้มีผลมาแต่ต้นหรือมีผลนับแต่วันที่ศาลรัฐธรรมนูญมีคำวินิจฉัยก็ได้

มาตรา ๓๘ เมื่อมีการเปลี่ยนแปลงนโยบายพรรคการเมือง ข้อบังคับ หรือรายการตามมาตรา ๑๒ (๔) ที่จดทะเบียนไว้กับนายทะเบียนหรือรายละเอียดที่แจ้งไว้ตามมาตรา ๓๑ หรือมาตรา ๓๒ ให้หัวหน้าพรรคการเมืองแจ้งการเปลี่ยนแปลงนั้นเป็นหนังสือต่อนายทะเบียนภายในสามสิบวันนับแต่วันที่ได้มีการเปลี่ยนแปลงหรือรู้เหตุแห่งการเปลี่ยนแปลงเพื่อให้พิจารณาแก้ไขรายละเอียดดังกล่าว

การเปลี่ยนแปลงตามวรรคหนึ่งจะยังไม่มีผลจนกว่านายทะเบียนจะได้รับการแจ้งการเปลี่ยนแปลงดังกล่าว

การแก้ไขรายการที่ได้ประกาศไว้ตามมาตรา ๑๙ วรรคหนึ่ง ให้ประกาศในราชกิจจานุเบกษา

มาตรา ๓๙ ให้หัวหน้าพรรคการเมืองจัดทำรายงานการดำเนินการของพรรคการเมืองในรอบปีปฏิทินที่ผ่านมาเสนอต่อที่ประชุมใหญ่ของพรรคการเมืองเพื่ออนุมัติภายในเดือนเมษายนของทุกปี ทั้งนี้ ในรายงานดังกล่าวอย่างน้อยต้องมีรายการตามที่คณะกรรมการการเลือกตั้งกำหนด

พรรคการเมืองใดที่จดทะเบียนยังไม่ถึงหนึ่งร้อยแปดสิบวันนับถึงวันสิ้นปีปฏิทิน ให้ได้รับยกเว้นไม่ต้องดำเนินการตามวรรคหนึ่งสำหรับปีนั้น

รายงานการดำเนินการของพรรคการเมืองซึ่งที่ประชุมใหญ่ของพรรคการเมืองอนุมัติแล้วตามวรรคหนึ่ง ให้หัวหน้าพรรคการเมืองส่งรายงานการดำเนินการของพรรคการเมืองต่อนายทะเบียนภายในสามสิบวันนับแต่วันที่ที่ประชุมใหญ่ของพรรคการเมืองอนุมัติ และให้นายทะเบียนเผยแพร่ให้ประชาชนทราบ

มาตรา ๔๐ ห้ามมิให้พรรคการเมือง กรรมการบริหารพรรคการเมือง หรือเจ้าหน้าที่ของพรรคการเมืองช่วยเหลือหรือสนับสนุนผู้สมัครรับเลือกเป็นสมาชิกวุฒิสภาเพื่อให้ได้รับเลือกเป็นสมาชิกวุฒิสภา ทั้งนี้ ไม่ว่าโดยทางตรงหรือทางอ้อม

ส่วนที่ ๒
การส่งผู้สมัครรับเลือกตั้ง
และการกำหนดนโยบายเพื่อโฆษณาหาเสียงเลือกตั้งของพรรคการเมือง

มาตรา ๔๑ พรรคการเมืองใดประสงค์จะส่งผู้สมัครรับเลือกตั้งเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรแบบแบ่งเขตเลือกตั้งในเขตเลือกตั้งใด ให้รับฟังความคิดเห็นจากสาขาพรรคการเมืองที่รับผิดชอบหรือดูแลเขตเลือกตั้งนั้นด้วย และในกรณีที่เขตเลือกตั้งนั้นอยู่ในจังหวัดที่มีตัวแทนพรรคการเมืองประจำจังหวัดให้รับฟังความคิดเห็นของตัวแทนพรรคการเมืองประจำจังหวัดประกอบด้วย การรับฟังความคิดเห็นตามวรรคหนึ่ง ให้เป็นไปตามหลักเกณฑ์และวิธีการที่คณะกรรมการการเลือกตั้งกำหนด

มาตรา ๔๒ การพิจารณาส่งผู้สมัครรับเลือกตั้งเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรแบบแบ่งเขตเลือกตั้ง และแบบบัญชีรายชื่อของพรรคการเมือง ให้คำนึงถึงผู้สมัครรับเลือกตั้งจากภูมิภาคต่าง ๆ และความเท่าเทียมกันระหว่างชายและหญิงด้วย

คณะกรรมการการเลือกตั้งจะประกาศกำหนดอัตราส่วนขั้นต่ำของผู้สมัครซึ่งเป็นชายและหญิงที่พรรคการเมืองจะต้องส่งลงสมัครรับเลือกตั้งก็ได้ ในกรณีที่พรรคการเมืองใดไม่อาจส่งผู้สมัครตามอัตราส่วนดังกล่าวได้ ให้ชี้แจงให้ประชาชนทราบเป็นการทั่วไปก่อนวันสมัครรับเลือกตั้ง

การกำหนดตามวรรคสองให้คณะกรรมการการเลือกตั้งหารือกับพรรคการเมืองที่จะส่งสมาชิกลงสมัครรับเลือกตั้งด้วย

มาตรา ๔๓ ในการเลือกตั้งทั่วไป การส่งผู้สมัครรับเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรแบบแบ่งเขตเลือกตั้งและแบบบัญชีรายชื่อ ให้เป็นหน้าที่และอำนาจของคณะกรรมการสรรหาผู้สมัครรับเลือกตั้งของพรรคการเมืองเป็นผู้พิจารณา เพื่อเสนอคณะกรรมการบริหารพรรคการเมืองให้ความเห็นชอบ

คณะกรรมการสรรหาผู้สมัครรับเลือกตั้งประกอบด้วยบุคคลตามที่กำหนดในข้อบังคับ โดยอย่างน้อยต้องประกอบด้วยกรรมการบริหารพรรคการเมืองไม่เกินกึ่งหนึ่งของคณะกรรมการสรรหา หัวหน้าสาขาพรรคการเมืองและตัวแทนพรรคการเมืองประจำจังหวัดซึ่งเลือกกันเองรวมกันอีกกึ่งหนึ่ง ทั้งนี้ วิธีการเลือกกันเองและจำนวนหัวหน้าสาขาพรรคการเมืองและตัวแทนพรรคการเมืองประจำจังหวัดให้เป็นไปตามข้อบังคับ

ในการสรรหาผู้สมัครรับเลือกตั้ง ถ้าคณะกรรมการบริหารพรรคการเมืองไม่ให้ความเห็นชอบบุคคลรายใดที่คณะกรรมการสรรหาเสนอ ให้ส่งให้คณะกรรมการสรรหาดำเนินการสรรหาใหม่แทน หากคณะกรรมการสรรหายืนยันเสนอชื่อบุคคลดังกล่าว และคณะกรรมการบริหารพรรคการเมืองไม่เห็นชอบด้วย ให้คณะกรรมการบริหารพรรคการเมืองและคณะกรรมการสรรหาผู้สมัครรับเลือกตั้งประชุมร่วมกัน เมื่อที่ประชุมร่วมกันดังกล่าวมีมติเป็นประการใดให้ดำเนินการไปตามมตินั้น การลงมติดังกล่าวให้กระทำโดยวิธีลงคะแนนลับ

การสรรหาผู้สมัครรับเลือกตั้ง ให้สรรหาจากสมาชิกผู้ซึ่งยื่นความจำนงด้วยตนเอง หรือผู้ซึ่งสมาชิกเสนอ

มาตรา ๔๔ ในการออกหนังสือรับรองการส่งผู้สมัครเข้าสมัครรับเลือกตั้ง หัวหน้าพรรคการเมืองต้องระบุว่าผู้นั้นได้รับการสรรหาตามมาตรา ๔๓ แล้ว เว้นแต่เป็นการเลือกตั้งที่มีใช้เป็นการเลือกตั้งทั่วไป หรือการเลือกตั้งแทนการเลือกตั้งที่เป็นโมฆะ หรือการเลือกตั้งใหม่ในกรณีที่ไม่ได้ได้รับเลือกตั้ง หรือกรณีผู้สมัครตายก่อนวันปิดการรับสมัคร

หมวด ๓

การเงินและการสนับสนุนพรรคการเมือง

ส่วนที่ ๑

การเงินของพรรคการเมือง

มาตรา ๔๕ ให้คณะกรรมการบริหารพรรคการเมืองมีหน้าที่รับผิดชอบเกี่ยวกับการบริหารการเงิน ทรัพย์สิน หรือประโยชน์อื่นของพรรคการเมืองและสาขาพรรคการเมือง ตลอดจนจัดให้มีการทำบัญชีตามมาตรา ๔๖ ให้ถูกต้องตามความเป็นจริง

หัวหน้าสาขาพรรคการเมือง และตัวแทนพรรคการเมืองประจำจังหวัด ต้องจัดให้มีบัญชีรับและจ่ายเงินของสาขาพรรคการเมือง หรือที่ตัวแทนพรรคการเมืองประจำจังหวัดได้รับหรือจ่ายเพื่อประโยชน์ของพรรคการเมือง แล้วแต่กรณี และบัญชีรายชื่อพร้อมที่อยู่ของสมาชิก ที่มีภูมิลำเนาในเขตจังหวัดซึ่งเป็นที่ตั้งของสาขาพรรคการเมือง หรือในเขตจังหวัด แล้วแต่กรณี ทั้งนี้ อย่างน้อยต้องมีรายการตามที่คณะกรรมการการเลือกตั้งกำหนด

มาตรา ๔๖ บัญชีของพรรคการเมือง ประกอบด้วย

- (๑) บัญชีรายวันแสดงรายได้หรือรายรับและแสดงค่าใช้จ่ายหรือรายจ่าย
- (๒) บัญชีแสดงรายรับจากการบริจาค
- (๓) บัญชีแยกประเภท
- (๔) บัญชีแสดงสินทรัพย์และหนี้สิน

การลงรายการบัญชีตามวรรคหนึ่งต้องมีรายการและเอกสารประกอบการลงบัญชี และจัดทำภายในเวลาที่คณะกรรมการการเลือกตั้งกำหนด

มาตรา ๔๗ พรรคการเมืองต้องปิดบัญชีครั้งแรกภายในวันสิ้นปีปฏิทินที่ได้รับ การจดทะเบียนจัดตั้ง และครั้งต่อไปเป็นประจำทุกปีในวันสิ้นปีปฏิทิน

การปิดบัญชีให้จัดทำงบการเงินซึ่งอย่างน้อยต้องประกอบด้วยงบแสดงฐานะทางการเงินและงบรายได้และค่าใช้จ่ายของพรรคการเมือง

งบแสดงฐานะทางการเงินต้องแสดงรายการสินทรัพย์ หนี้สิน และทุนของพรรคการเมือง

งบรายได้และค่าใช้จ่ายอย่างน้อยต้องแสดงที่มาของรายได้ซึ่งได้รับจากเงินบริจาค เงินสนับสนุนจากรัฐและรายได้อื่นที่มี และค่าใช้จ่ายในการดำเนินการของพรรคการเมืองไว้โดยชัดเจน โดยเฉพาะค่าใช้จ่ายในการเลือกตั้งต้องแสดงรายละเอียดของรายการตามที่คณะกรรมการการเลือกตั้ง กำหนด

งบการเงินของพรรคการเมืองต้องจัดให้มีผู้สอบบัญชีรับอนุญาตตรวจสอบและรับรอง การสอบบัญชี

มาตรา ๔๘ ให้หัวหน้าพรรคการเมืองเสนองบการเงินที่ผู้สอบบัญชีรับอนุญาต ตรวจสอบและรับรองแล้วต่อที่ประชุมใหญ่ของพรรคการเมืองอนุมัติภายในเดือนเมษายนของทุกปี งบการเงินซึ่งที่ประชุมใหญ่ของพรรคการเมืองอนุมัติแล้วตามวรรคหนึ่ง ให้หัวหน้า พรรคการเมืองรับรองความถูกต้องร่วมกับเหรียญกษาปณ์พรรคการเมือง และให้หัวหน้าพรรคการเมือง ส่งงบการเงินต่อนายทะเบียนภายในสามสิบวันนับแต่วันที่ที่ประชุมใหญ่ของพรรคการเมือง อนุมัติ พร้อมทั้งบัญชีหรือสำเนาบัญชีตามมาตรา ๔๖ และให้นำความในวรรคสามของมาตรา ๓๘ มาใช้บังคับ ด้วยโดยอนุโลม

เมื่อนายทะเบียนได้รับงบการเงินตามวรรคสองแล้วให้ประกาศให้ประชาชนทราบ

มาตรา ๔๙ รายได้และทรัพย์สินที่พรรคการเมืองได้รับตามพระราชบัญญัติประกอบ รัฐธรรมนูญนี้ ให้ได้รับยกเว้นไม่ต้องเสียภาษีตามประมวลรัษฎากร

ส่วนที่ ๒

รายได้ของพรรคการเมือง

มาตรา ๕๐ พรรคการเมืองอาจมีรายได้ ดังต่อไปนี้

- (๑) เงินทุนประเดิมตามมาตรา ๙
- (๒) เงินค่าธรรมเนียมและค่าบำรุงพรรคการเมืองตามที่กำหนดในข้อบังคับ
- (๓) เงินที่ได้จากการจำหน่ายสินค้าหรือบริการของพรรคการเมือง
- (๔) เงิน ทรัพย์สิน และประโยชน์อื่นที่ได้จากการจัดกิจกรรมของพรรคการเมือง
- (๕) เงิน ทรัพย์สิน และประโยชน์อื่นที่ได้จากการรับบริจาคหรือการอุดหนุน
- (๖) เงินอุดหนุนจากกองทุน
- (๗) ดอกผลของเงินและรายได้จากทรัพย์สินของพรรคการเมือง

การจำหน่ายสินค้าหรือบริการตาม (๓) และการจัดกิจกรรมของพรรคการเมือง ตาม (๔) ต้องเป็นไปตามหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขที่คณะกรรมการการเลือกตั้งกำหนด

มาตรา ๕๑ การหารายได้จากการจัดกิจกรรมหาทุนของพรรคการเมืองต้องกระทำ โดยเปิดเผยและแสดงวัตถุประสงค์ว่าเป็นการหาทุนของพรรคการเมืองอย่างชัดเจน และเมื่อพรรคการเมือง ได้ดำเนินกิจกรรมหาทุนในแต่ละครั้งเสร็จเรียบร้อยแล้ว ให้รายงานรายได้ที่หาได้และกิจกรรมที่จัดขึ้น ต่อนายทะเบียนภายในสามสิบวันนับแต่วันที่จัดกิจกรรมดังกล่าว

การรายงานตามวรรคหนึ่งให้ระบุชื่อบุคคลผู้สนับสนุนทางการเงินเป็นจำนวนตั้งแต่หนึ่งแสนบาทขึ้นไปแก่กิจกรรมหาทุนนั้นด้วย

ส่วนที่ ๓

การบริจาคแก่พรรคการเมือง

มาตรา ๕๒ การรับบริจาคของพรรคการเมืองไม่ว่าจะรับบริจาคจากบุคคลใด ถ้ามีจำนวนตั้งแต่ห้าพันบาทขึ้นไป ให้จัดทำบัญชีรายชื่อผู้บริจาคและเผยแพร่ให้ประชาชนทราบ บุคคลใดจะบริจาคให้พรรคการเมืองใดพรรคการเมืองหนึ่งเกินสิบล้านบาทต่อปีมิได้ และในกรณีที่บุคคลนั้นเป็นนิติบุคคล การบริจาคให้พรรคการเมืองไม่ว่าพรรคเดียวหรือหลายพรรค เกินปีละห้าล้านบาท ต้องแจ้งให้ประชุมใหญ่ผู้ถือหุ้นทราบในการประชุมใหญ่คราวต่อไปหลังจาก บริจาคแล้ว

มาตรา ๕๓ หัวหน้าพรรคการเมือง กรรมการบริหารพรรคการเมือง กรรมการสาขา พรรคการเมือง ตัวแทนพรรคการเมืองประจำจังหวัด หรือสมาชิกผู้ได้รับเงิน ทรัพย์สิน หรือ ประโยชน์อื่นที่เป็นการบริจาคเพื่อประโยชน์ในการดำเนินกิจกรรมของพรรคการเมือง ต้องแจ้งให้ พรรคการเมืองทราบ และให้พรรคการเมืองประกาศให้ประชาชนทราบด้วย

มาตรา ๕๔ นับแต่วันที่มิพระราชกฤษฎีกาให้มีการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร ประกาศใช้บังคับแล้ว จนกว่าจะพ้นระยะเวลาหกสิบวันนับแต่วันที่คณะกรรมการการเลือกตั้งประกาศผล การเลือกตั้งแล้ว ผู้สมัครรับเลือกตั้งผู้ใดได้รับเงิน ทรัพย์สิน หรือประโยชน์อื่นใด เพื่อประโยชน์ในการ ดำเนินกิจกรรมของพรรคการเมืองหรือเพื่อใช้ในการเลือกตั้ง ไม่ว่าจะจากบุคคลใด ถ้ามีจำนวนหรือ มูลค่าตั้งแต่หนึ่งหมื่นบาทขึ้นไป ต้องแจ้งให้คณะกรรมการการเลือกตั้งทราบและดำเนินการนำส่ง ให้แก่พรรคการเมืองที่ส่งผู้สมัครรับเลือกตั้งนั้น เว้นแต่เป็นกรณีของทรัพย์สินหรือประโยชน์ต่อบ แทนอื่นที่ไม่อาจนำส่งพรรคการเมืองได้ ให้แจ้งให้พรรคการเมืองทราบเพื่อบันทึกไว้เป็นค่าใช้จ่ายใน การหาเสียงเลือกตั้งของผู้สมัครผู้นั้น ทั้งนี้ ภายในระยะเวลาและวิธีการแจ้งที่คณะกรรมการการ เลือกตั้งกำหนด

ในกรณีที่ผู้สมัครรับเลือกตั้งผู้ใดมีเหตุสงสัยว่าเงิน ทรัพย์สิน หรือประโยชน์อื่น ที่ตนได้รับเป็นไปเพื่อประโยชน์ในการดำเนินกิจกรรมทางการเมืองหรือไม่ ให้ส่งเรื่องให้ คณะกรรมการการเลือกตั้งวินิจฉัย ซึ่งคณะกรรมการการเลือกตั้งต้องวินิจฉัยให้แล้วเสร็จภายใน สิบห้าวันนับแต่วันที่ได้รับเรื่อง

มาตรา ๕๕ ผู้เสียภาษีเงินได้ที่มีเงินนิติบุคคลมีสิทธิแสดงเจตนาในแบบแสดงรายการ ภาษีเงินได้บุคคลธรรมดาประจำปี ให้รัฐนำเงินที่ตนได้เสียภาษีไว้ไปอุดหนุนให้พรรคการเมืองตามที่ ตนระบุพรรคใดพรรคหนึ่งปีละห้าร้อยบาทได้ ทั้งนี้ ตามหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขที่อธิบดี กรมสรรพากรกำหนด

ให้กรมสรรพากรจัดทำรายชื่อพรรคการเมืองที่ได้รับการระบุดามวรรคหนึ่ง พร้อมจำนวนเงินที่แต่ละพรรคการเมืองจะได้รับการอุดหนุนจากการแสดงเจตนาตามวรรคหนึ่ง ทั้งหมดส่งให้นายทะเบียน และโอนเงินดังกล่าวให้กองทุนเพื่อโอนต่อให้พรรคการเมืองที่ได้รับอุดหนุน ตามมาตรานี้ ทั้งนี้ ตามหลักเกณฑ์ วิธีการ และภายในระยะเวลาที่คณะกรรมการการเลือกตั้ง และกรมสรรพากรจะได้ตกลงกัน

มาตรา ๕๖ เมื่อมีการบริจาคแก่พรรคการเมือง ให้พรรคการเมืองออกหลักฐาน การรับบริจาคให้แก่ผู้บริจาคตามแบบที่คณะกรรมการการเลือกตั้งกำหนด

ให้หัวหน้าพรรคการเมือง กรรมการบริหารพรรคการเมือง กรรมการสาขาพรรค การเมือง หรือตัวแทนพรรคการเมืองประจำจังหวัด ซึ่งเป็นผู้รับบริจาคต้องจัดทำบันทึกการรับ บริจาคไว้เป็นหลักฐาน และจัดส่งบันทึกการรับบริจาคของพรรคการเมืองพร้อมเงิน ทรัพย์สิน หรือ ประโยชน์อื่น รวมทั้งเอกสารหลักฐานต่าง ๆ ส่งให้แก่พรรคการเมือง เพื่อนำส่งเข้าบัญชีแสดงรายรับ จากการบริหารของพรรคการเมืองไว้ก่อนภายในเจ็ดวันนับแต่วันที่ได้รับบริจาค

เมื่อพรรคการเมืองได้รับเงิน ทรัพย์สิน หรือประโยชน์อื่นจากการบริจาคแล้ว ให้ลงรายการการรับบริจาคในบัญชีแสดงรายรับจากการบริจาคของพรรคการเมือง ให้แล้วเสร็จภายใน สิบห้าวันนับแต่วันที่รายการนั้นเกิดขึ้น และให้จัดส่งใบเสร็จรับเงินหรือหลักฐานการรับบริจาคให้แก่ ผู้บริจาคภายในเจ็ดวันนับแต่วันที่ออกใบเสร็จรับเงินหรือหลักฐานการรับบริจาค

ให้พรรคการเมืองประกาศบัญชีรายชื่อผู้บริจาคและจำนวนเงิน รายการทรัพย์สิน หรือประโยชน์อื่นใดที่ได้รับบริจาคทุกรอบสามเดือนให้ประชาชนทราบ

มาตรา ๕๗ ผู้บริจาคเงินแก่พรรคการเมืองมีสิทธินำจำนวนเงินที่บริจาค ไปหักเป็นค่าลดหย่อนหรือรายจ่ายเพื่อการบริจาคตามที่กำหนดในประมวลรัษฎากรได้ตามจำนวน ที่บริจาคแต่ไม่เกินหนึ่งหมื่นห้าพันบาท สำหรับบุคคลธรรมดา และไม่เกินห้าหมื่นบาท สำหรับนิติบุคคล

วิธีการขอหักค่าลดหย่อนตามวรรคหนึ่งให้เป็นไปตามที่อธิบดีกรมสรรพากรกำหนด เพื่อประโยชน์ในการหักค่าลดหย่อน การสนับสนุนทางการเงินตามมาตรา ๕๑ ให้ถือเป็นเงินบริจาคตามวรรคหนึ่ง

มาตรา ๕๘ ให้หัวหน้าพรรคการเมืองจัดให้มีบัญชีแสดงรายรับจากการบริจาค ซึ่งต้องมีรายการดังต่อไปนี้

- (๑) ชื่อ ที่อยู่ จำนวนเงิน และรายการทรัพย์สินหรือประโยชน์อื่นของผู้บริจาคทุกราย
- (๒) วัน เดือน ปี ที่รับบริจาค
- (๓) สำเนาหลักฐานการรับบริจาค
- (๔) จำนวนเงินจากได้รับบริจาคจากรายย่อยตามหลักเกณฑ์ที่กำหนดตาม

มาตรา ๕๖ วรรคสอง

ในกรณีที่การบริจาคเป็นการให้หรือให้ใช้ทรัพย์สินหรือประโยชน์อื่น ให้คิดมูลค่า โดยคำนวณตามอัตราค่าเช่าหรือค่าตอบแทนตามปกติในทางการค้าในท้องถิ่นหรือค่าของสินค้านั้นก่อน จึงบันทึกลงในบัญชีและในกรณีที่ไม่มีราคาคิดมูลค่าได้ให้ระบุรายละเอียดเกี่ยวกับทรัพย์สินหรือประโยชน์อื่นนั้น ให้ชัดเจนเท่าที่จะกระทำได้

มาตรา ๕๙ ให้หัวหน้าพรรคการเมืองและเหรียญกษาปณ์พรรคการเมืองเปิดบัญชีกับ ธนาคารพาณิชย์ โดยระบุชื่อเจ้าของบัญชีในนามของพรรคการเมืองนั้น และให้หัวหน้าพรรคการเมือง แจ้งหมายเลขบัญชีของบัญชีเงินฝากและจำนวนเงินที่เปิดบัญชีของทุกบัญชีภายในเจ็ดวันนับแต่วันที่ เปิดบัญชีดังกล่าว

มาตรา ๖๐ ห้ามมิให้พรรคการเมืองและผู้ดำรงตำแหน่งในพรรคการเมืองรับบริจาค เงิน ทรัพย์สิน หรือประโยชน์อื่นใด โดยรู้หรือควรจะรู้ว่าได้มาโดยไม่ชอบด้วยกฎหมาย หรือมีเหตุอัน ควรสงสัยว่ามีแหล่งที่มาโดยไม่ชอบด้วยกฎหมาย

มาตรา ๖๑ ห้ามมิให้พรรคการเมืองและผู้ดำรงตำแหน่งในพรรคการเมืองสนับสนุน หรือส่งเสริมบุคคลใดไม่ว่าด้วยวิธีการใด ให้กระทำการหรือสนับสนุนการกระทำอันเป็นการบ่อน ทำลายความมั่นคงของราชอาณาจักร ราชบัลลังก์ เศรษฐกิจของประเทศหรือราชการแผ่นดินหรือ กระทำการอันเป็นการก่อกวนหรือคุกคามความสงบเรียบร้อยหรือศีลธรรมอันดีของประชาชนหรือ กระทำการอันเป็นการทำลายทรัพยากรธรรมชาติของประเทศ

มาตรา ๖๒ ห้ามข้าราชการการเมืองใช้สถานะหรือตำแหน่งหน้าที่เรียโรหรือชักชวน ให้มีการบริจาคให้พรรคการเมืองหรือผู้สมัครรับเลือกตั้งเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร

การเข้าร่วมกิจกรรมหาทุนของพรรคการเมือง โดยตนเองมิได้กระทำหรือมีส่วน กระทำการตามวรรคหนึ่ง มิให้ถือว่าเป็นการต้องห้ามตามวรรคหนึ่ง

มาตรา ๖๓ ห้ามมิให้พรรคการเมือง ผู้ดำรงตำแหน่งในพรรคการเมือง หรือสมาชิกผู้ใด เรียก รับ หรือยอมจะรับทรัพย์สินหรือประโยชน์อื่นใดจากผู้ใดเพื่อแต่งตั้ง หรือสัญญาว่าจะแต่งตั้งหรือเพราะเหตุที่ได้แต่งตั้งให้ผู้นั้นหรือบุคคลใดดำรงตำแหน่งในทางการเมือง หรือตำแหน่งใดในการบริหารราชการแผ่นดินหรือในหน่วยงานของรัฐ

ห้ามมิให้ผู้ใดให้ ขอให้ หรือรับว่าจะให้ทรัพย์สินหรือประโยชน์อื่นใดแก่พรรคการเมือง ผู้ดำรงตำแหน่งในพรรคการเมืองหรือสมาชิก เพื่อจูงใจให้แต่งตั้งตนหรือบุคคลอื่นใดเข้าดำรงตำแหน่ง ในทางการเมืองหรือตำแหน่งใดในการบริหารราชการแผ่นดินหรือในหน่วยงานของรัฐ

ความในวรรคหนึ่งให้ใช้บังคับแก่คู่สมรส บุพการี และผู้สืบสันดานของผู้ดำรง ตำแหน่งในพรรคการเมืองหรือสมาชิกด้วย

มาตรา ๖๔ ห้ามมิให้พรรคการเมืองรับบริจาคจาก

(๑) บุคคลผู้ไม่มีสัญชาติไทย

(๒) นิติบุคคลตามกฎหมายต่างประเทศที่ประกอบธุรกิจหรือกิจการหรือจดทะเบียนสาขาอยู่ในหรือนอกราชอาณาจักร

(๓) นิติบุคคลที่จดทะเบียนในราชอาณาจักรซึ่งมีบุคคลผู้ไม่มีสัญชาติไทยมีทุนหรือเป็นผู้ถือหุ้นเกินกว่าร้อยละสี่สิบเก้า ในกรณีที่เป็นการบริษัทยุติการที่จดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทยให้พิจารณาตามที่ปรากฏในทะเบียนผู้ถือหุ้นของบริษัทดังกล่าว ทุนที่ไม่ปรากฏชื่อผู้ถือหุ้นหรือถือโดยตัวแทนของบุคคลที่ไม่เปิดเผยชื่อ ให้ถือว่าเป็นหุ้นที่ถือโดยผู้ไม่มีสัญชาติไทย

(๔) องค์กรหรือนิติบุคคลที่ได้รับทุนหรือได้รับเงินอุดหนุนจากต่างประเทศ ซึ่งมีวัตถุประสงค์ดำเนินกิจการเพื่อประโยชน์ของบุคคลผู้ไม่มีสัญชาติไทยหรือซึ่งมีผู้จัดการหรือกรรมการเป็นบุคคลผู้ไม่มีสัญชาติไทย

(๕) บุคคล องค์กร หรือนิติบุคคลที่ได้รับบริจาคเพื่อดำเนินกิจการของพรรคการเมืองหรือเพื่อดำเนินกิจการในทางการเมืองจากบุคคล องค์กร หรือนิติบุคคลตาม (๑) (๒) (๓) หรือ (๔)

(๖) บุคคล องค์กร หรือนิติบุคคลตามที่กำหนดในประกาศของคณะกรรมการการเลือกตั้ง

มาตรา ๖๕ ห้ามมิให้บุคคล องค์กร หรือนิติบุคคลตามมาตรา ๖๔ บริจาคแก่พรรคการเมือง หรือสมาชิกผู้ใดเพื่อดำเนินกิจการของพรรคการเมืองหรือเพื่อดำเนินกิจกรรมในทางการเมือง

มาตรา ๖๖ ห้ามมิให้หน่วยงานของรัฐ หรือกิจการที่รัฐถือหุ้นใหญ่ หรือนิติบุคคลอื่นตามที่กำหนดในประกาศของคณะกรรมการการเลือกตั้ง บริจาคให้พรรคการเมืองหรือเข้าร่วมกิจกรรมหาทุนของพรรคการเมือง

กิจการที่รัฐถือหุ้นใหญ่ตามมาตรา นี้ให้หมายถึงกิจการที่รัฐเป็นหุ้นส่วน หรือถือหุ้นอยู่เป็นจำนวนมากที่สุดในบรรดาผู้เป็นหุ้นส่วนหรือผู้ถือหุ้นรายอื่น ๆ หรือมีจำนวนถึงหนึ่งในสามของหุ้นส่วนหรือหุ้นทั้งหมดของนิติบุคคลนั้น

มาตรา ๖๗ เพื่อประโยชน์ในการดำเนินการเกี่ยวกับการบริจาคแก่พรรคการเมือง ให้เป็นไปตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญนี้ ให้คณะกรรมการการเลือกตั้งมีอำนาจกำหนดมาตรการและวิธีการควบคุม การได้รับการบริจาคของพรรคการเมืองให้เป็นไปโดยเปิดเผย และให้มีหน้าที่ตรวจสอบความถูกต้องของการบริจาคแก่พรรคการเมือง รวมทั้งให้มีอำนาจออกคำสั่งตามที่เห็นสมควรเพื่อให้พรรคการเมืองปฏิบัติให้เป็นไปโดยถูกต้อง

ให้พรรคการเมืองมีหน้าที่ปฏิบัติให้เป็นไปตามคำสั่งของคณะกรรมการการเลือกตั้ง

ส่วนที่ ๔

การสนับสนุนพรรคการเมืองโดยรัฐ

มาตรา ๖๘ ให้มีกองทุนเพื่อการพัฒนาพรรคการเมืองในสำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้ง เพื่อใช้เป็นทุนหมุนเวียนและใช้จ่ายในการสนับสนุนพรรคการเมือง การให้การศึกษาแก่ประชาชนเกี่ยวกับการปกครองระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข การส่งเสริมการมีส่วนร่วมของประชาชน และการดำเนินการอื่นใดที่เกี่ยวกับการพัฒนาพรรคการเมืองตามที่คณะกรรมการการเลือกตั้งกำหนด โดยกองทุนประกอบด้วยเงินและทรัพย์สินดังต่อไปนี้

- (๑) เงินที่ได้รับจากงบประมาณรายจ่าย
 - (๒) เงินที่ได้รับมาจากกรมสรรพากรตามมาตรา ๕๕
 - (๓) เงินค่าธรรมเนียมการสมัครรับเลือกตั้งตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร
 - (๔) เงินและดอกเบี้ยที่เรียกคืนจากผู้ซึ่งต้องรับผิดชอบในการจัดให้มีการเลือกตั้งใหม่อันเนื่องจากการเลือกตั้งไม่เป็นไปโดยสุจริตและเที่ยงธรรม
 - (๕) เงินค่าปรับที่ได้รับจากการลงโทษทางปกครองต่อผู้กระทำความผิดตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญนี้
 - (๖) เงินหรือทรัพย์สินที่พรรคการเมืองได้รับโดยฝ่าฝืนพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญนี้
 - (๗) เงินหรือทรัพย์สินที่ตกเป็นของกองทุนตามมาตรา ๘๓
 - (๘) เงินหรือทรัพย์สินที่มีผู้มอบให้เพื่อสมทบกองทุน แต่กองทุนจะรับมอบเงินหรือทรัพย์สินจากบุคคลตามมาตรา ๖๔ ไม่ได้
 - (๙) เงินดอกผลของกองทุน
 - (๑๐) เงินรายรับอื่น
- เงินตาม (๒) ให้จัดสรรให้พรรคการเมืองที่ผู้เสียภาษีเงินได้แสดงเจตนาไว้ตามที่อธิบดีกรมสรรพากรแจ้งให้นายทะเบียนทราบตามมาตรา ๕๕
- การส่งเงินค่าปรับตาม (๕) หรือเงินหรือทรัพย์สินตาม (๖) เข้ากองทุนให้เป็นไปตามหลักเกณฑ์และวิธีการที่คณะกรรมการการเลือกตั้งกำหนด
- เงินของกองทุนให้ใช้ได้เฉพาะเพื่อการอันเป็นวัตถุประสงค์ของกองทุนและตามที่บัญญัติไว้ในพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญนี้

มาตรา ๖๙ ทรัพย์สินของกองทุนเป็นทรัพย์สินของแผ่นดินไม่อยู่ในความรับผิดชอบแห่งการบังคับคดี และผู้ใดจะยกอายุความขึ้นเป็นข้อต่อสู้มิได้

มาตรา ๗๐ ให้คณะกรรมการการเลือกตั้งมีหน้าที่และอำนาจในการควบคุมดูแลการดำเนินการและการใช้จ่ายเงินของกองทุนให้เป็นไปตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญนี้

ในการจัดสรรเงินสนับสนุนแก่พรรคการเมือง การบริหาร และควบคุมดูแลกองทุน ให้คณะกรรมการการเลือกตั้งแต่งตั้งคณะกรรมการกองทุนขึ้นคณะหนึ่งเพื่อทำหน้าที่แทน โดยคณะกรรมการดังกล่าวให้ประกอบด้วย ประธานกรรมการการเลือกตั้ง เป็นประธานกรรมการ กรรมการการเลือกตั้งซึ่งคณะกรรมการการเลือกตั้งมอบหมายหนึ่งคน ผู้แทนกระทรวงการคลัง หนึ่งคน ผู้แทนสำนักงานงบประมาณหนึ่งคน และผู้ทรงคุณวุฒิจำนวนสองคน เป็นกรรมการ และให้นายทะเบียนเป็นกรรมการและเลขานุการ

วาระการดำรงตำแหน่ง เบี้ยประชุม การพ้นจากตำแหน่งของกรรมการซึ่งเป็น ผู้ทรงคุณวุฒิ และการประชุมของคณะกรรมการตามวรรคสองให้เป็นไปตามที่คณะกรรมการ การเลือกตั้งกำหนด

ในกรณีที่ไม่มีการครบองค์ประกอบคณะกรรมการตามวรรคสอง ให้คณะกรรมการ ประกอบด้วยกรรมการเท่าที่มีอยู่

มาตรา ๗๑ ภายในสามสิบวันนับแต่วันสิ้นปีงบประมาณ ให้คณะกรรมการ การเลือกตั้งกำหนดวงเงินที่จะจัดสรรเป็นเงินอุดหนุนแก่พรรคการเมืองประกอบด้วย

(๑) เงินที่ได้รับจากกรมสรรพากรตามมาตรา ๕๕

(๒) เงินที่ได้รับจากงบประมาณรายจ่ายตามมาตรา ๖๘ (๑) ไม่น้อยกว่าร้อยละห้าสิบ แต่ไม่เกินร้อยละเจ็ดสิบ

(๓) ร้อยละห้าสิบของเงินค่าธรรมเนียมตามมาตรา ๖๘ (๓)

(๔) เงินที่ได้รับจากการเรียกคืนตามมาตรา ๖๘ (๔)

(๕) เงินหรือทรัพย์สินที่มีผู้มอบให้ตามมาตรา ๖๘ (๘) ถ้าผู้มอบให้ระบุวัตถุประสงค์ ว่าให้แก่พรรคการเมืองหรือเพื่อการอื่น ให้นำมาจัดสรรตามที่ผู้มอบให้ระบุวัตถุประสงค์ไว้ ถ้าผู้มอบให้ มิได้ระบุวัตถุประสงค์ไว้ ให้นำมาจัดสรรร้อยละเจ็ดสิบ

(๖) ร้อยละแปดสิบของเงินดอกผลของกองทุนตามมาตรา ๖๘ (๙)

มาตรา ๗๒ เงินกองทุนดังต่อไปนี้ให้นำมาจัดสรรเพื่อใช้จ่ายเพื่อการบริหารกองทุน และการดำเนินกิจการของคณะกรรมการการเลือกตั้งและสำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้งเฉพาะ ในส่วนที่เกี่ยวกับกิจการอันเป็นวัตถุประสงค์ของกองทุน รวมทั้งค่าใช้จ่ายในการชำระบัญชีตามที่ สำนักงานการตรวจเงินแผ่นดินเรียกเก็บ

(๑) ไม่เกินร้อยละสามสิบของเงินที่ได้รับจากงบประมาณรายจ่ายตามมาตรา ๖๘ (๑)

(๒) ร้อยละห้าสิบของเงินค่าธรรมเนียมตามมาตรา ๖๘ (๓)

(๓) เงินค่าปรับตามมาตรา ๖๘ (๕)

(๔) เงินหรือทรัพย์สินตามมาตรา ๖๘ (๖)

(๕) เงินหรือทรัพย์สินตามมาตรา ๖๘ (๗)

(๖) ร้อยละยี่สิบของเงินดอกผลของกองทุนตามมาตรา ๖๘ (๙)

(๗) เงินหรือทรัพย์สินที่มีผู้มอบให้ที่ระบุให้แก่คณะกรรมการการเลือกตั้งหรือ สำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้ง หรือร้อยละสามสิบของเงินที่มีผู้มอบให้โดยไม่ระบุวัตถุประสงค์

(๘) เงินรายรับอื่นที่คณะกรรมการการเลือกตั้งกำหนด

การใช้จ่ายเงินตามวรรคหนึ่ง ให้เป็นไปตามหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไข
ที่คณะกรรมการการเลือกตั้งกำหนด แต่จะนำไปใช้เพื่อการเดินทางไปต่างประเทศมิได้ เงินที่เหลือ
จากการใช้จ่ายของทุกปีให้นำส่งคืนเข้ากองทุน

มาตรา ๗๓ การจัดสรรเงินตามมาตรา ๗๑ ให้พรรคการเมือง ให้ดำเนินการตาม
หลักเกณฑ์ดังต่อไปนี้

(๑) เงินจัดสรรตามมาตรา ๗๑ (๑) ให้จัดสรรให้พรรคการเมืองตามที่อยู่เสียภาษี
ได้ระบุไว้

(๒) จัดสรรร้อยละห้าสิบของวงเงินจัดสรรนอกจาก (๑) ให้จัดสรรให้ตามจำนวนเงิน
ค่าบำรุงพรรคการเมืองที่พรรคการเมืองได้รับ โดยแต่ละพรรคการเมืองที่ได้รับตามอัตราส่วนระหว่าง
จำนวนเงินค่าบำรุงพรรคการเมืองที่ทุกพรรคการเมืองได้รับรวมกันในปีที่ผ่านมาต่อจำนวนเงินค่าบำรุง
ที่พรรคการเมืองนั้น ๆ ได้รับมาในปีที่ผ่านมา แต่เงินที่จัดสรรให้ต้องไม่เกินเงินค่าบำรุงพรรคการเมือง
ที่พรรคการเมืองนั้นได้รับจากสมาชิกในปีที่ผ่านมา

(๓) ร้อยละห้าสิบของวงเงินจัดสรรนอกจาก (๑) ให้จัดสรรให้ตามคะแนนเสียง
ที่พรรคการเมืองได้รับจากการเลือกตั้งทั่วไปสำหรับปีถัดจากปีที่มีการเลือกตั้งทั่วไป โดยแต่ละพรรค
การเมืองที่ได้รับตามอัตราส่วนระหว่างคะแนนเสียงที่ทุกพรรคการเมืองได้รับรวมกันต่อคะแนนเสียง
ที่พรรคการเมืองนั้นได้รับ สำหรับปีอื่นให้จัดสรรให้พรรคการเมืองตามสัดส่วนที่พรรคการเมือง
ทุกพรรคได้รับการจัดสรรตามมาตรา ๕๕ ตามอัตราส่วนเงินบริจาคทั้งหมดต่อเงินที่พรรคการเมืองนั้น
ได้รับ

(๔) ในกรณีที่ต้องมีการจัดการเลือกตั้งใหม่อันเป็นผลจากการกระทำของสมาชิก
ของพรรคการเมืองใด เมื่อได้วงเงินที่จะต้องได้รับการจัดสรรให้พรรคการเมืองนั้นตาม (๑) และ (๒) แล้ว
ให้หักจำนวนเงินที่คณะกรรมการการเลือกตั้งยื่นฟ้องให้สมาชิกผู้นั้นชดใช้คืนออกจากเงินจัดสรร
ของพรรคการเมืองและส่งคืนเข้ากองทุนก่อน ถ้าภายหลังมีคำพิพากษาอันถึงที่สุดปรากฏว่าผู้นั้น
ไม่ต้องรับผิดหรือรับผิดน้อยกว่าที่คณะกรรมการการเลือกตั้งยื่นฟ้อง ให้คณะกรรมการกองทุนจ่ายเงิน
คืนให้แก่พรรคการเมืองนั้นตามหลักเกณฑ์และวิธีการที่คณะกรรมการการเลือกตั้งกำหนด ถ้าเงิน
ที่จัดสรรให้ไม่พอ ให้ดำเนินการหักจากเงินจัดสรรในปีต่อ ๆ ไปจนครบ ทั้งนี้ ไม่ตัดสิทธิ
พรรคการเมืองที่จะไล่เบี้ยเอาจากสมาชิกที่ต้องรับผิดตามคำพิพากษา

เงินที่เหลือจากการจัดสรรให้ส่งคืนเข้ากองทุน.

มาตรา ๗๔ เงินที่พรรคการเมืองได้รับการจัดสรรตามมาตรา ๗๓ ให้ใช้เพื่อประโยชน์
ในการหาเสียงเลือกตั้ง การจัดทำกิจกรรมทางการเมืองของพรรคการเมือง สาขาพรรคการเมือง
และตัวแทนพรรคการเมืองประจำจังหวัดตามมาตรา ๒๒ การพัฒนาพรรคการเมืองและสมาชิกให้มี
คุณภาพและคุณธรรมอันดีงาม การส่งเสริมความรู้แก่สมาชิกและประชาชนในทางการเมืองและการ
ปกครองระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข และการอื่นใดที่คณะกรรมการ
การเลือกตั้งกำหนด และเมื่อใช้ไปเพื่อการใดแล้ว ให้จัดทำรายงานให้คณะกรรมการการเลือกตั้งทราบ
ทุกหกเดือนนับแต่วันที่ได้รับการจัดสรร ทั้งนี้ ตามหลักเกณฑ์และวิธีการที่คณะกรรมการการเลือกตั้ง
กำหนด

เพื่อประโยชน์ในการร่วมมือกัน พรรคการเมืองจะส่งรายละเอียดการใช้จ่ายเงินให้นายทะเบียนทราบก่อนก็ได้ ในกรณีที่นายทะเบียนเห็นว่าการใช้จ่ายเงินรายการใดไม่เป็นไปเพื่อประโยชน์ตามวรรคหนึ่ง ให้แจ้งให้พรรคการเมืองทราบ

คณะกรรมการการเลือกตั้งจะกำหนดให้พรรคการเมืองใช้เงินที่ได้รับจัดสรรตามวรรคหนึ่งแต่ละด้านตามสัดส่วนที่กำหนดก็ได้

พรรคการเมืองจะใช้จ่ายเงินที่ได้รับตามวรรคหนึ่งไปเพื่อเป็นค่าใช้จ่ายในการบริหารพรรคหรือเพื่อจ้างบุคลากรของพรรคการเมืองหรือค่าใช้จ่ายอื่นทำนองเดียวกันตามที่คณะกรรมการการเลือกตั้งกำหนดมิได้

ในการจัดทำกิจกรรมทางการเมืองของพรรคการเมือง สาขาพรรคการเมืองหรือตัวแทนพรรคการเมืองประจำจังหวัด ให้แจ้งให้สำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้งทราบล่วงหน้าไม่น้อยกว่าเจ็ดวัน และให้เป็นหน้าที่ของสำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้งที่จะส่งเจ้าหน้าที่ไปสังเกตการณ์ตามควรแก่กรณี

มาตรา ๗๕ ในกรณีที่นายทะเบียนเห็นว่าพรรคการเมืองใช้จ่ายเงินสนับสนุนไม่เป็นไปตามที่กำหนดในมาตรา ๗๔ หรือไม่เป็นประโยชน์ต่อการดำเนินกิจกรรมของพรรคการเมืองให้นายทะเบียนโดยความเห็นชอบของคณะกรรมการการเลือกตั้งแจ้งให้พรรคการเมืองแก้ไขการใช้จ่ายในเรื่องนั้นของปีถัดไป และในการนี้ อาจลดการจัดสรรเงินอุดหนุนตามมาตรา ๗๓ ในปีถัดไปด้วยก็ได้

ถ้านายทะเบียนตรวจสอบรายงานตามมาตรา ๗๔ แล้วปรากฏว่าเป็นการรายงานด้วยข้อความอันเป็นเท็จทั้งหมดหรือบางส่วน หรือไม่รายงานภายในเวลาที่กำหนดให้นายทะเบียนโดยความเห็นชอบของคณะกรรมการการเลือกตั้งเรียกเงินคืนจากหัวหน้าพรรคการเมืองและคณะกรรมการบริหารพรรคการเมือง และให้งดการจัดสรรเงินอุดหนุนตามมาตรา ๗๒ และมาตรา ๗๔ ในปีถัด ๆ ไป จนกว่าชำระคืนครบถ้วน

ส่วนที่ ๕

การใช้จ่ายของพรรคการเมือง

มาตรา ๗๖ เงินและทรัพย์สินของพรรคการเมืองต้องนำไปใช้จ่ายเพื่อดำเนินกิจกรรมทางการเมืองของพรรคการเมือง ค่าใช้จ่ายเกี่ยวกับการเลือกตั้งของพรรคการเมืองและสมาชิกของพรรคการเมือง และค่าใช้จ่ายในการบริหารพรรคการเมือง

พรรคการเมืองและสมาชิกพรรคการเมืองต้องเปิดเผยค่าใช้จ่ายในการโฆษณาหรือประชาสัมพันธ์ไม่ว่าในรูปแบบใด ให้ประชาชนทราบเป็นการทั่วไป

มาตรา ๗๗ ให้เป็นหน้าที่ของหัวหน้าพรรคการเมือง กรรมการบริหารพรรคการเมือง และเหรัญญิกพรรคการเมือง ที่จะต้องตรวจสอบและควบคุมมิให้มีการนำเงินหรือทรัพย์สินของพรรคการเมืองไปใช้จ่ายเพื่อการอื่นใดนอกเหนือที่กำหนดไว้ในมาตรา ๗๖

หมวด ๔
การสิ้นสุดของพรรคการเมือง

มาตรา ๗๘ พรรคการเมืองสิ้นสุดลงเมื่อ

- (๑) สิ้นสภาพความเป็นพรรคการเมืองตามมาตรา ๗๙
- (๒) ศาลรัฐธรรมนูญสั่งยุบพรรคการเมืองตามมาตรา ๘๐

มาตรา ๗๙ พรรคการเมืองย่อมสิ้นสุดสภาพความเป็นพรรคการเมือง เมื่อ

- (๑) ไม่สามารถดำเนินการตามมาตรา ๓๑ พรรคหนึ่ง ได้ภายในเวลาที่กำหนด
- (๒) ภายหลังจากที่ดำเนินการครบตามมาตรา ๓๑ พรรคหนึ่ง มีจำนวนสาขาพรรคการเมืองเหลือไม่ถึงภาคละหนึ่งสาขาเป็นระยะเวลาติดต่อกันหนึ่งปี
- (๓) ภายหลังจากที่ได้รับการจดทะเบียนพรรคการเมืองมีจำนวนสมาชิกเหลือไม่ถึงตามที่กำหนดในมาตรา ๓๑ พรรคหนึ่ง
- (๔) ไม่มีการประชุมใหญ่พรรคการเมือง หรือไม่มีการดำเนินกิจกรรมใดทางการเมืองเป็นระยะเวลาติดต่อกันหนึ่งปีโดยมิได้มีเหตุอันสมควรอันจะอ้างได้ตามกฎหมาย
- (๕) ไม่ส่งสมาชิกลงสมัครรับเลือกตั้งเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรสองครั้งติดต่อกัน หรือเป็นเวลาแปดปีติดต่อกัน สุดแต่ระยะเวลาใดจะยาวกว่ากัน
- (๖) มีหนี้สินล้นพ้นตัวจนไม่อาจดำเนินการของพรรคการเมืองได้เป็นระยะเวลาติดต่อกันไม่น้อยกว่าหกเดือน

(๖) พรรคการเมืองเลิกตามข้อบังคับของพรรค

เมื่อปรากฏต่อนายทะเบียนหรือมีผู้แจ้งต่อนายทะเบียนว่าพรรคการเมืองใดสิ้นสุดสภาพตามวรรคหนึ่ง ให้นายทะเบียนดำเนินการตรวจสอบข้อเท็จจริง ถ้าเห็นว่ามีกรณีที่เป็นเหตุให้พรรคการเมืองสิ้นสุดสภาพตามวรรคหนึ่งให้รายงานให้คณะกรรมการการเลือกตั้งพิจารณา และให้คณะกรรมการการเลือกตั้งมีอำนาจประกาศการสิ้นสุดสภาพของพรรคการเมืองนั้นในราชกิจจานุเบกษา และให้พรรคการเมืองนั้นสิ้นสุดสภาพตั้งแต่วันที่ประกาศในราชกิจจานุเบกษาเป็นต้นไป

ในกรณีที่หัวหน้าพรรคการเมืองที่ถูกประกาศว่าสิ้นสุดสภาพตามวรรคสองไม่เห็นด้วยกับการประกาศของคณะกรรมการการเลือกตั้ง ให้ยื่นคำร้องต่อศาลรัฐธรรมนูญเพื่อพิจารณาวินิจฉัยภายในสามสิบวันนับแต่วันที่ประกาศในราชกิจจานุเบกษา

เพื่อประโยชน์ในการคุ้มครองสมาชิกที่เป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร ให้ถือว่าการสิ้นสุดสภาพของพรรคการเมืองตามมาตรา นี้ เป็นการถูกยุบพรรคการเมือง

มาตรา ๘๐ เมื่อคณะกรรมการการเลือกตั้งมีหลักฐานอันควรเชื่อได้ว่าพรรคการเมืองใดกระทำการอย่างใดอย่างหนึ่งดังต่อไปนี้ ให้ยื่นศาลรัฐธรรมนูญเพื่อสั่งยุบพรรคการเมืองนั้น

- (๑) กระทำการล้มล้างการปกครองระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุขตามรัฐธรรมนูญหรือเพื่อให้ได้มาซึ่งอำนาจในการปกครองประเทศโดยวิธีการซึ่งมิได้เป็นไปตามวิถีทางที่บัญญัติไว้ในรัฐธรรมนูญ

(๒) กระทำการอันอาจเป็นปฏิปักษ์ต่อการปกครองระบอบประชาธิปไตย
อันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุขตามรัฐธรรมนูญ

(๓) กระทำการฝ่าฝืนมาตรา ๒๗ วรรคหนึ่ง มาตรา ๔๐ มาตรา ๖๑ มาตรา ๖๓
มาตรา ๖๔ หรือมาตรา ๘๔

ในกรณีที่ศาลรัฐธรรมนูญดำเนินการไต่สวนแล้ว มีหลักฐานอันควรเชื่อได้ว่า
พรรคการเมืองกระทำการตามวรรคหนึ่ง ให้ศาลรัฐธรรมนูญสั่งยุบพรรคการเมืองนั้น

มาตรา ๘๑ เมื่อปรากฏต่อนายทะเบียนว่าพรรคการเมืองใดกระทำการตาม
มาตรา ๘๐ ให้นายทะเบียนดำเนินการรวบรวมข้อเท็จจริงและพยานหลักฐาน พร้อมทั้งเสนอความเห็น
ต่อคณะกรรมการการเลือกตั้งเพื่อพิจารณา ทั้งนี้ ตามหลักเกณฑ์และวิธีการที่คณะกรรมการการเลือกตั้ง
กำหนด

ในกรณีที่คณะกรรมการการเลือกตั้งพิจารณาแล้วเห็นว่ามีหลักฐานอันควรเชื่อได้ว่า
พรรคการเมืองกระทำการตามมาตรา ๘๐ ให้คณะกรรมการการเลือกตั้งยื่นคำร้องพร้อมด้วย
พยานหลักฐานเพื่อขอให้ศาลรัฐธรรมนูญสั่งยุบพรรคการเมืองดังกล่าว หรือจะมอบหมายให้
นายทะเบียนเป็นผู้ยื่นคำร้องและดำเนินคดีแทนก็ได้ และเพื่อประโยชน์ในการดำเนินคดี นายทะเบียน
โดยความเห็นชอบของคณะกรรมการการเลือกตั้งจะขอให้อัยการสูงสุดดำเนินการช่วยเหลือ
ในการดำเนินการในชั้นการพิจารณาของศาลรัฐธรรมนูญจนกว่าจะเสร็จสิ้นด้วยก็ได้

ในกรณีที่เห็นสมควร ศาลรัฐธรรมนูญจะสั่งให้พรรคการเมืองระงับการกระทำใด
ไว้เป็นการชั่วคราวตามคำร้องขอของคณะกรรมการการเลือกตั้ง นายทะเบียน หรืออัยการสูงสุด
แล้วแต่กรณี ก็ได้

มาตรา ๘๒ เมื่อศาลรัฐธรรมนูญมีคำสั่งให้ยุบพรรคการเมืองใดแล้วให้นายทะเบียน
ประกาศคำสั่งยุบพรรคการเมืองนั้นในราชกิจจานุเบกษา และห้ามมิให้บุคคลใดใช้ชื่อ ชื่อย่อ หรือ
ภาพเครื่องหมายพรรคการเมืองซ้ำ หรือพ้องกับชื่อ ชื่อย่อ หรือภาพเครื่องหมายพรรคการเมือง
ที่ถูกยุบนั้น

ห้ามมิให้ผู้ซึ่งเคยดำรงตำแหน่งกรรมการบริหารของพรรคการเมืองที่ถูกยุบ
ไปจดทะเบียนพรรคการเมืองขึ้นใหม่ หรือเป็นกรรมการบริหารพรรคการเมืองหรือมีส่วนร่วม
ในการจัดตั้งพรรคการเมืองขึ้นใหม่อีก ทั้งนี้ ภายในกำหนดสิบปีนับแต่วันที่พรรคการเมืองนั้นถูกยุบ
และให้นำความในมาตรา ๒๑ วรรคห้า มาใช้บังคับกับผู้เคยดำรงตำแหน่งกรรมการบริหาร
ของพรรคการเมืองดังกล่าวด้วยโดยอนุโลม

มาตรา ๘๓ ในกรณีที่พรรคการเมืองสิ้นสภาพ หรือยุบตามบทบัญญัติ
แห่งพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญ ให้หัวหน้าพรรคการเมืองส่งบัญชีและงบแสดงฐานะ
ทางการเงินรวมทั้งเอกสารเกี่ยวกับการเงินของพรรคการเมืองภายในสามสิบวันนับแต่วันที่พรรค
การเมืองสิ้นสภาพ หรือยุบ และให้สำนักงานการตรวจเงินแผ่นดินชำระบัญชีให้เสร็จสิ้นภายในหกเดือน
นับแต่วันที่ได้รับแจ้งจากนายทะเบียน ถ้าสำนักงานการตรวจเงินแผ่นดินชำระบัญชีไม่เสร็จสิ้นภายใน
ระยะเวลาดังกล่าวให้ขยายเวลาได้อีกไม่เกินหกเดือนโดยแจ้งให้คณะกรรมการการเลือกตั้งทราบ

ให้หัวหน้าพรรคการเมืองและกรรมการบริหารพรรคการเมืองตามวรรคหนึ่ง
ยังคงต้องปฏิบัติหน้าที่อยู่จนกว่าการชำระบัญชีจะแล้วเสร็จแต่จะดำเนินกิจกรรมทางการเมือง
ในนามพรรคการเมืองที่สิ้นสภาพ หรือยุบมิได้

ให้สำนักงานการตรวจเงินแผ่นดินมีอำนาจใช้จ่ายเงินของพรรคการเมืองหรือ
จำหน่ายทรัพย์สินของพรรคการเมืองเพื่อนำเงินมาเป็นค่าใช้จ่ายในการชำระบัญชีได้
ในกรณีที่พรรคการเมืองนั้นไม่มีเงินหรือทรัพย์สินเพียงพอกับค่าใช้จ่ายในการชำระบัญชี
ให้คณะกรรมการการเลือกตั้งส่งจ่ายเงินจากกองทุนตามที่สำนักงานการตรวจเงินแผ่นดินแจ้งให้ทราบ
ในการชำระบัญชีเมื่อได้หักหนี้สินและค่าใช้จ่ายแล้วยังมีทรัพย์สินเหลืออยู่เท่าใด
ให้ออให้แก่องค์การสาธารณสุขตามที่ระบุไว้ในข้อบังคับพรรคการเมือง ถ้าในข้อบังคับพรรคการเมือง
ไม่ได้ระบุไว้ให้ทรัพย์สินที่เหลือนั้นตกเป็นของกองทุน

ให้นำบทบัญญัติแห่งประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ ว่าด้วยการชำระบัญชี
ห้างหุ้นส่วนจดทะเบียน ห้างหุ้นส่วนจำกัด และบริษัทจำกัดมาใช้บังคับกับการชำระบัญชี
ของพรรคการเมืองโดยอนุโลม

หมวด ๖

บทกำหนดโทษ

มาตรา ๘๔ ผู้ใดแจ้งหรือกล่าวหาพรรคการเมืองหรือบุคคลใดว่ากระทำความผิด
ตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญนี้ต่อคณะกรรมการการเลือกตั้งหรือเจ้าหน้าที่ของรัฐ
โดยรู้ว่าเป็นความเท็จ ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินห้าปีหรือปรับไม่เกินหนึ่งแสนบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ
พรรคการเมืองหรือผู้ใดใช้ รั้งเห็นเป็นใจ หรือสนับสนุน ให้บุคคลใดดำเนินการใด
ตามวรรคหนึ่ง ต้องระวางโทษเป็นสองเท่าของโทษที่กำหนดไว้สำหรับความผิดดังกล่าว

ผู้ใดกระทำความผิดตามวรรคหนึ่งหรือวรรคสอง ให้ศาลสั่งเพิกถอนสิทธิสมัครรับเลือกตั้ง
ของผู้นั้น และในกรณีที่พรรคการเมืองเป็นผู้กระทำความผิด ให้คณะกรรมการการเลือกตั้งส่งเรื่อง
ให้ศาลรัฐธรรมนูญสั่งยุบพรรคการเมืองนั้น เว้นแต่ศาลรัฐธรรมนูญจะเห็นว่าการกระทำความผิด
ดังกล่าวเกิดจากการกระทำหรือสั่งการของหัวหน้าพรรคการเมือง หรือกรรมการบริหารพรรคการเมือง
ศาลรัฐธรรมนูญจะสั่งเพิกถอนสิทธิสมัครรับเลือกตั้งของหัวหน้าพรรคการเมือง หรือกรรมการบริหาร
พรรคการเมืองแทนการยุบพรรคการเมือง หรือจะยุบพรรคการเมืองและเพิกถอนสิทธิสมัครรับเลือกตั้ง
ของบุคคลดังกล่าวด้วยก็ได้

มาตรา ๘๕ ผู้ใดไม่มาให้คำชี้แจงหรือส่งเอกสารแก่นายทะเบียนตามมาตรา ๗
ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินหกเดือน หรือปรับไม่เกินหนึ่งหมื่นบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ

มาตรา ๘๖ ผู้ใดยื่นเอกสารการจดทะเบียนจัดตั้งพรรคการเมืองตามมาตรา ๑๓
อันเป็นเท็จ ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินสองปี หรือปรับไม่เกินห้าหมื่นบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ
และให้ศาลสั่งเพิกถอนสิทธิสมัครรับเลือกตั้งด้วย

มาตรา ๘๗ กรรมการบริหารพรรคการเมืองผู้ใดไม่ควบคุม ปล่อยปละละเลย หรือมีส่วนรู้เห็น ให้สมาชิกหรือเจ้าหน้าที่ของพรรคการเมืองกระทำการอันต้องห้ามตามมาตรา ๒๑ วรรคสอง ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินสองปี หรือปรับไม่เกินห้าหมื่นบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ และให้ศาลสั่งเพิกถอนสิทธิสมัครรับเลือกตั้งของผู้นั้น

ผู้ใดกระทำการฝ่าฝืนมาตรา ๒๑ วรรคห้า ต้องระวางโทษจำคุกตั้งแต่หนึ่งปี แต่ไม่เกินห้าปี และปรับตั้งแต่สองหมื่นบาทแต่ไม่เกินหนึ่งแสนบาท และให้ศาลสั่งเพิกถอนสิทธิสมัครรับเลือกตั้งของผู้นั้น

หัวหน้าสาขาพรรคการเมือง กรรมการสาขาพรรคการเมือง ตัวแทนพรรคการเมือง ประจำจังหวัด หรือผู้ดำรงตำแหน่งในพรรคการเมือง ผู้ใดรู้ว่ามีกรกระทำอันเป็นการฝ่าฝืนมาตรา ๒๑ วรรคสอง และไม่รายงานเป็นหนังสือให้คณะกรรมการบริหารพรรคการเมืองทราบ ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินสองปีหรือปรับไม่เกินห้าหมื่นบาท หรือทั้งจำทั้งปรับและให้ศาลสั่งเพิกถอนสิทธิเลือกตั้งของผู้นั้นมีกำหนดห้าปี

มาตรา ๘๘ นายทะเบียนสมาชิกพรรคการเมืองผู้ใดไม่ดำเนินการให้ถูกต้อง ตามมาตรา ๒๓ วรรคสอง ต้องระวางโทษไม่เกินหนึ่งปี หรือปรับไม่เกินสองหมื่นบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ

นายทะเบียนสมาชิกพรรคการเมืองผู้ใดแอบอ้างชื่อผู้ใดสมัครเป็นสมาชิก พรรคการเมืองของตน หรือจัดทำทะเบียนสมาชิกอันเป็นเท็จ ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินสองปี หรือปรับไม่เกินห้าหมื่นบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ

มาตรา ๘๙ ผู้ใดไม่ปฏิบัติตามมาตรา ๒๓ วรรคสาม มาตรา ๒๔ วรรคหนึ่ง มาตรา ๓๘ มาตรา ๓๙ วรรคหนึ่งและวรรคสาม และมาตรา ๔๘ วรรคหนึ่งและวรรคสอง หรือมาตรา ๕๙ ต้องระวางโทษปรับไม่เกินห้าหมื่นบาท และปรับอีกวันละหนึ่งพันบาทตลอดเวลาที่ยังมิได้ปฏิบัติ ให้ถูกต้อง

มาตรา ๙๐ พรรคการเมืองใดฝ่าฝืนมาตรา ๒๗ วรรคหนึ่ง ต้องระวางโทษปรับ ไม่เกินห้าแสนบาท

มาตรา ๙๑ ผู้ใดฝ่าฝืนมาตรา ๒๗ วรรคสอง ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินสามปี หรือปรับไม่เกินหกหมื่นบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ

มาตรา ๙๒ ผู้ใดฝ่าฝืนมาตรา ๒๘ หรือมาตรา ๒๙ ต้องระวางโทษจำคุก ไม่เกินห้าปี หรือปรับไม่เกินหนึ่งแสนบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ

ในกรณีที่มีการฝ่าฝืนตามวรรคหนึ่งเป็นการกระทำเพื่อให้ลงหรือขอลงสมัคร รับเลือกตั้งเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร ต้องระวางโทษจำคุกตั้งแต่หนึ่งปีแต่ไม่เกินสิบปี และปรับตั้งแต่สองหมื่นบาทแต่ไม่เกินสองแสนบาท และให้ศาลสั่งเพิกถอนสิทธิสมัครรับเลือกตั้ง

มาตรา ๙๓ ผู้ใดฝ่าฝืนมาตรา ๓๐ ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินหนึ่งปี หรือปรับ ไม่เกินสองหมื่นบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ

ผู้ใดโดยสมคบกันตั้งแต่สองคนขึ้นไปดำเนินกิจการเช่นเดียวกับพรรคการเมือง หรือดำเนินการไม่ว่าด้วยวิธีใดให้เข้าใจว่าเป็นพรรคการเมืองโดยมิได้จดทะเบียนจัดตั้งพรรคการเมือง ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินสองปี หรือปรับไม่เกินสี่หมื่นบาทหรือทั้งจำทั้งปรับ

มาตรา ๙๔ ผู้ใดรู้ว่าตนไม่มีคุณสมบัติหรือมีลักษณะต้องห้ามสำหรับการเป็น กรรมการสาขาพรรคการเมือง แต่ยินยอมให้แต่งตั้งตนให้ดำรงตำแหน่งดังกล่าว ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินสามปี หรือปรับไม่เกินหกหมื่นบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ

พรรคการเมืองใดแต่งตั้งบุคคลใดให้เป็นกรรมการสาขาพรรคการเมืองโดยรู้ว่าผู้นั้น ขาดคุณสมบัติหรือมีลักษณะต้องห้ามสำหรับการเป็นกรรมการสาขาพรรคการเมือง ต้องระวางโทษ ตามที่บัญญัติไว้ในวรรคหนึ่ง

มาตรา ๙๕ พรรคการเมืองใดไม่ตั้งตัวแทนพรรคการเมืองประจำจังหวัด ตามมาตรา ๓๒ ต้องระวางโทษปรับไม่เกินห้าหมื่นบาท และปรับอีกวันละหนึ่งพันบาท ตลอดเวลาที่ยังมิได้ปฏิบัติให้ถูกต้อง

มาตรา ๙๖ ผู้ใดฝ่าฝืนมาตรา ๔๐ ต้องระวางโทษจำคุกตั้งแต่สามปีแต่ไม่เกินสิบปี และปรับตั้งแต่หกหมื่นบาทแต่ไม่เกินสองแสนบาท และให้ศาลสั่งเพิกถอนสิทธิสมัครรับเลือกตั้ง

มาตรา ๙๗ หัวหน้าพรรคการเมืองผู้ได้ออกหนังสือรับรองผู้สมัครรับเลือกตั้ง สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรตามมาตรา ๔๔ เป็นเท็จ ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินสามปี หรือปรับไม่เกิน หกหมื่นบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ และให้ศาลสั่งเพิกถอนสิทธิเลือกตั้งมีกำหนดห้าปี

มาตรา ๙๘ คณะกรรมการบริหารพรรคการเมืองไม่จัดให้มีการทำบัญชี ของพรรคการเมืองตามมาตรา ๔๕ วรรคหนึ่ง หรือไม่ปฏิบัติตามมาตรา ๔๗ มาตรา ๔๘ มาตรา ๕๑ วรรคสอง หรือมาตรา ๕๘ ต้องระวางโทษปรับไม่เกินหนึ่งแสนบาท

มาตรา ๙๙ ผู้ใดไม่ปฏิบัติตามมาตรา ๕๓ ต้องระวางโทษปรับไม่เกินห้าหมื่นบาท และปรับอีกไม่เกินวันละหนึ่งพันบาทตลอดเวลาที่ยังมิได้ปฏิบัติให้ถูกต้อง

มาตรา ๑๐๐ ผู้สมัครรับเลือกตั้งผู้ใดไม่ปฏิบัติตามมาตรา ๕๔ วรรคหนึ่ง ต้องระวางโทษจำคุกตั้งแต่สิบปีถึงยี่สิบปีหรือจำคุกตลอดชีวิต และปรับตั้งแต่สองแสนบาทถึงสี่แสนบาท และให้ศาลสั่งเพิกถอนสิทธิสมัครรับเลือกตั้งของผู้นั้น

มาตรา ๑๐๑ ผู้ใดฝ่าฝืนมาตรา ๖๐ ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินสองปี หรือปรับ ไม่เกินสี่หมื่นบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ

มาตรา ๑๐๒ ผู้ใดฝ่าฝืนมาตรา ๖๑ หรือมาตรา ๖๓ ต้องระวางโทษจำคุกตั้งแต่ห้าปี ถึงยี่สิบปี หรือจำคุกตลอดชีวิต หรือประหารชีวิต

ในกรณีที่ศาลมีคำพิพากษาลงโทษประหารชีวิต ให้ศาลสั่งเพิกถอนสิทธิสมัครรับเลือกตั้งของผู้นั้นด้วย

มาตรา ๑๐๓ ผู้ใดกระทำการฝ่าฝืนมาตรา ๖๒ วรรคหนึ่ง ต้องระวางโทษจำคุกตั้งแต่สองปีถึงสิบปี หรือปรับตั้งแต่สี่หมื่นบาทถึงสองแสนบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ และให้ศาลสั่งเพิกถอนสิทธิเลือกตั้งมีกำหนดห้าปี

มาตรา ๑๐๔ ผู้ใดฝ่าฝืนมาตรา ๖๔ ต้องระวางโทษจำคุกตั้งแต่สองปีถึงสิบปี หรือปรับตั้งแต่สี่หมื่นบาทถึงสองแสนบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ และให้ศาลสั่งเพิกถอนสิทธิสมัครรับเลือกตั้ง

มาตรา ๑๐๕ ผู้ใดฝ่าฝืนมาตรา ๖๕ ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินสิบปี หรือปรับไม่เกินสองแสนบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ

มาตรา ๑๐๖ ผู้ใดฝ่าฝืนมาตรา ๖๖ ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินสิบปี หรือปรับไม่เกินสองแสนบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ

มาตรา ๑๐๗ พรรคการเมืองใดฝ่าฝืนมาตรา ๖๗ วรรคสอง ต้องระวางโทษปรับไม่เกินห้าหมื่นบาท และปรับอีกวันละหนึ่งพันบาทตลอดเวลาที่ยังมิได้ปฏิบัติให้ถูกต้อง

มาตรา ๑๐๘ พรรคการเมืองใดไม่รายงานหรือรายงานเท็จอันเป็นการฝ่าฝืนมาตรา ๗๔ วรรคหนึ่ง ต้องระวางโทษจำคุกตั้งแต่สองปีถึงสิบปี หรือปรับตั้งแต่สี่หมื่นบาทถึงสองแสนบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ

มาตรา ๑๐๙ หัวหน้าพรรคการเมือง กรรมการบริหารพรรคการเมือง และเหรัญญิกพรรคการเมืองผู้ใดนำหรือยินยอมให้บุคคลอื่นนำเงินหรือทรัพย์สินของพรรคการเมืองไปใช้จ่ายเพื่อประโยชน์ส่วนตัวหรือบุคคลอื่นอันเป็นการฝ่าฝืนมาตรา ๗๗ ต้องระวางโทษจำคุกตั้งแต่ห้าปีถึงสิบปี หรือปรับตั้งแต่หนึ่งแสนบาทถึงสองแสนบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ

มาตรา ๑๑๐ หัวหน้าพรรคการเมืองผู้ใดไม่ปฏิบัติตามมาตรา ๘๓ วรรคหนึ่ง ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินหนึ่งปี หรือปรับไม่เกินสองหมื่นบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ

มาตรา ๑๑๑ ในกรณีที่พรรคการเมืองเป็นผู้กระทำความผิด ถ้าการกระทำความผิดของพรรคการเมืองนั้น เกิดจากการสั่งการหรือการกระทำของหัวหน้าพรรคการเมือง หรือกรรมการบริหารพรรคการเมือง ซึ่งรับผิดชอบในการดำเนินงานของพรรคการเมืองนั้น หรือในกรณีที่บุคคลดังกล่าวมีหน้าที่ต้องสั่งการหรือทำการและละเว้นไม่สั่งการหรือไม่ทำการจนเป็นเหตุให้พรรคการเมืองนั้นกระทำความผิด ผู้นั้นต้องรับโทษตามที่บัญญัติไว้สำหรับความผิดนั้น ๆ ด้วย

มาตรา ๑๑๒ บรรดาความผิดตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญนี้ ซึ่งมีโทษปรับสถานเดียว หรือมีโทษจำคุกไม่เกินหนึ่งปีด้วย โดยความผิดนั้นไม่มีกรณีให้ศาลสั่งเพิกถอนสิทธิสมัครรับเลือกตั้ง หรือเพิกถอนสิทธิเลือกตั้งด้วย ให้คณะกรรมการการเลือกตั้งหรือผู้ที่คณะกรรมการการเลือกตั้งมอบหมายมีอำนาจเปรียบเทียบความผิดดังกล่าวได้

เมื่อผู้ต้องหายินยอมให้เปรียบเทียบและชำระค่าปรับตามที่เปรียบเทียบภายในระยะเวลาที่กำหนดแล้ว ให้ถือว่าคดีเลิกกันตามบทบัญญัติแห่งประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา ถ้าผู้ต้องหาไม่ยินยอมตามที่เปรียบเทียบ หรือเมื่อยินยอมแล้วไม่ชำระเงินค่าปรับภายในระยะเวลาที่กำหนด ให้ดำเนินคดีต่อไป

มาตรา ๑๑๓ บรรดาความผิดตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญนี้ ถ้าจำเลยอยู่ในอำนาจศาลแล้วแต่ได้หลบหนีไปและศาลได้ออกหมายจับแล้วแต่ยังจับตัวมาไม่ได้ ให้ศาลมีอำนาจพิจารณา สืบพยาน และอ่านคำพิพากษาลับหลังจำเลยได้ แต่ไม่ตัดสิทธิจำเลยที่จะตั้งทนายความให้ต่อสู้คดีแทน

บทเฉพาะกาล

มาตรา ๑๑๔ ให้พรรคการเมืองตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๕๐ เป็นพรรคการเมืองตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญนี้ และให้คณะกรรมการบริหารพรรคการเมืองที่ดำรงตำแหน่งอยู่ในวันก่อนวันที่พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญนี้ใช้บังคับ ยังคงเป็นคณะกรรมการบริหารพรรคการเมืองเพื่อดำเนินการตามวรรคสอง พรรคการเมืองตามวรรคหนึ่งต้องดำเนินการในเรื่องและภายในระยะเวลา ดังต่อไปนี้

(๑) ส่งสำเนาทะเบียนสมาชิกพรรคการเมืองที่มีอยู่ในวันที่พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญนี้ใช้บังคับให้นายทะเบียน ภายในสามสิบวันนับแต่วันที่พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญนี้ใช้บังคับ

(๒) จัดให้มีการประชุมใหญ่เพื่อแก้ไขข้อบังคับของพรรคการเมืองให้ถูกต้องตามบทบัญญัติไว้ในพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญนี้ และเลือกหัวหน้าพรรคการเมืองและกรรมการบริหารพรรคการเมือง ตามข้อบังคับของพรรคการเมืองที่แก้ไขใหม่ ภายในเก้าสิบวันนับแต่วันที่พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญนี้ใช้บังคับ การประชุมใหญ่นี้ดังกล่าวนอกจากต้องดำเนินการตามข้อบังคับของพรรคการเมืองที่ใช้บังคับอยู่แล้ว ต้องมีหัวหน้าสาขาพรรคการเมืองไม่น้อยกว่าสี่สาขา และมีสมาชิกของพรรคการเมืองที่มีภูมิลำเนาอยู่ในจังหวัดแต่ละจังหวัด ๆ ละไม่น้อยกว่าสามคน เข้าร่วมประชุมและมีสิทธิลงคะแนนเสียงในการแก้ไขข้อบังคับและเลือกหัวหน้าพรรคและกรรมการบริหารพรรคด้วย

(๓) จัดตั้งสาขาพรรคการเมือง และตัวแทนพรรคการเมืองประจำจังหวัด ให้ครบถ้วนตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญนี้ พร้อมทั้งแจ้งรายการตามมาตรา ๓๑ และมาตรา ๓๒ ภายในหนึ่งร้อยห้าสิบวันนับแต่วันที่พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญนี้ใช้บังคับ ในกรณีที่ได้มีการจัดตั้งสาขาพรรคการเมืองไว้แล้วตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วย

พรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๕๐ ให้ถือว่าเป็นการจัดตั้งตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญนี้ แต่ให้แจ้งเป็นหนังสือยืนยันให้นายทะเบียนทราบภายในกำหนดเวลาดังกล่าวด้วย

(๔) จัดให้สมาชิกพรรคการเมืองที่ประสงค์จะยังเป็นสมาชิกอยู่ชำระค่าบำรุงพรรคการเมืองภายในเวลาหนึ่งร้อยแปดสิบวันนับแต่วันที่พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญนี้ใช้บังคับ ผู้ซึ่งไม่ชำระค่าบำรุงพรรคการเมืองให้เป็นอันพ้นจากสมาชิก และให้พรรคการเมืองแจ้งให้คณะกรรมการการเลือกตั้งทราบพร้อมด้วยหลักฐานแสดงการชำระค่าบำรุงพรรคการเมืองในปีที่พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญนี้ใช้บังคับภายในสิบห้าวันนับแต่วันพ้นกำหนดเวลาชำระค่าบำรุงพรรคการเมือง และให้ถือว่าพรรคการเมืองมีสมาชิกอยู่เท่าจำนวนที่มีหลักฐานการชำระค่าบำรุงพรรคการเมือง และให้นายทะเบียนมีอำนาจเปลี่ยนแปลงรายการเกี่ยวกับสมาชิกของพรรคการเมืองนั้นให้สอดคล้องกัน ถ้ามีสมาชิกพรรคการเมืองเหลือไม่ถึงห้าพันคนให้พรรคการเมืองนั้นเป็นอันสิ้นสภาพไป

(๕) จัดให้มีทุนประเดิมให้ครบถ้วนตามมาตรา ๙ ภายในหนึ่งร้อยแปดสิบวันนับแต่วันที่พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญนี้ใช้บังคับ โดยในวาระเริ่มแรกให้ถือว่าพรรคการเมืองตามวรรคหนึ่งที่มีผู้ร่วมกันจัดตั้งพรรคการเมืองมีจำนวนห้าร้อยคน ในกรณีที่พรรคการเมืองมีเงินหรือทรัพย์สินอยู่แล้วจะกันเงินและทรัพย์สินที่มีอยู่แยกไว้เป็นทุนประเดิมก็ได้ แต่ต้องแจ้งให้นายทะเบียนทราบพร้อมด้วยหลักฐานการกันเงินภายในกำหนดเวลาดังกล่าว

ระยะเวลาที่กำหนดให้พรรคการเมืองต้องดำเนินการให้แล้วเสร็จตามวรรคสอง พรรคการเมืองอาจทำหนังสือขอขยายเวลาออกไปตามที่จำเป็นก็ได้ แต่เมื่อรวมแล้ว ต้องไม่เกินสามปีนับแต่วันที่พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญนี้ใช้บังคับ เมื่อครบสามปีแล้ว พรรคการเมืองใดยังมีได้ดำเนินการให้แล้วเสร็จ ให้พรรคการเมืองนั้นสิ้นสภาพไป ทั้งนี้ ในระหว่างเวลาที่พรรคการเมืองยังปฏิบัติตามวรรคหนึ่งไม่ครบถ้วน จะส่งผู้สมัครรับเลือกตั้งไม่ได้

การวินิจฉัยเรื่องใด ๆ ตามมาตรานี้ที่มีผลกระทบต่อพรรคการเมือง ให้เป็นอำนาจของนายทะเบียนโดยความเห็นชอบของคณะกรรมการการเลือกตั้งที่จะวินิจฉัย ในกรณีที่พรรคการเมืองไม่เห็นด้วยกับคำวินิจฉัยของนายทะเบียน ให้อุทธรณ์คำวินิจฉัยต่อศาลปกครองสูงสุดได้ภายในหกสิบวัน นับแต่วันได้รับทราบคำวินิจฉัย

ม. ๑๑๕ - ๑๑๗ ตัดออก

มาตรา ๑๑๕ ให้กองทุนเพื่อการพัฒนาพรรคการเมืองในสำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้งตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๕๐ เป็นกองทุนตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญนี้

มาตรา ๑๑๙ ให้คณะกรรมการกองทุนเพื่อการพัฒนาพรรคการเมืองตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๕๐ ดำรงตำแหน่งต่อไปจนกว่าจะมีคณะกรรมการกองทุนเพื่อการพัฒนาพรรคการเมืองตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญนี้

มาตรา ๑๒๐ ในระหว่างที่พรรคการเมืองใดยังดำเนินการตามมาตรา ๑๑๔ ไม่ครบถ้วน ห้ามมิให้จัดสรรเงินสนับสนุนจากกองทุนเพื่อการพัฒนาพรรคการเมืองให้แก่พรรคการเมืองนั้น

มาตรา ๑๒๑ ให้อธิบดีกรมสรรพากรออกหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขตามมาตรา ๕๕ และกำหนดวิธีการหักค่าลดหย่อนตามมาตรา ๕๗ วรรคสอง ให้แล้วเสร็จภายในหนึ่งปี นับแต่วันที่พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญนี้มีผลใช้บังคับ

มาตรา ๑๒๒ พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญนี้ไม่มีผลกระทบต่อกรดำเนินการทางการปกครองหรือดำเนินคดีแพ่งต่อบุคคลใดที่มีความรับผิดชอบตามกฎหมายประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๕๐ และเพื่อประโยชน์แห่งการนี้ให้ถือว่าพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๕๐ ยังมีผลใช้บังคับอยู่

การกระทำใดๆ อันเป็นความผิดตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญ พ.ศ. ๒๕๕๐ ถ้าการกระทำนั้นยังเป็นความผิดตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญนี้ ให้พนักงานสอบสวน พนักงานอัยการ คณะกรรมการการเลือกตั้ง และศาล มีอำนาจดำเนินการต่อไปตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญ พ.ศ. ๒๕๕๐ โดยให้ถือว่าพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๕๐ ยังมีผลใช้บังคับอยู่

มาตรา ๑๒๓ บรรดาผู้ซึ่งถูกเพิกถอนสิทธิเลือกตั้งอยู่ก่อนวันที่พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญนี้ใช้บังคับ และยังไม่พ้นระยะเวลาที่ถูกเพิกถอนสิทธิเลือกตั้ง ให้ถือว่าถูกเพิกถอนสิทธิเลือกตั้งตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญนี้ โดยให้นับต่อเนื่องไปจนครบกำหนดตามระยะเวลาที่ถูกเพิกถอนสิทธิเลือกตั้งนั้น

ผู้ใดถูกต้องห้ามมิให้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองก่อนวันที่พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญนี้ใช้บังคับ และยังไม่พ้นระยะเวลาที่ถูกห้ามดำรงตำแหน่งทางการเมือง ให้ถือว่าผู้นั้นถูกห้ามมิให้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญนี้โดยให้นับต่อเนื่องไปจนครบกำหนดตามระยะเวลาที่ถูกห้ามมิให้ดำรงตำแหน่งทางการเมือง

มาตรา ๑๒๔ ให้คณะกรรมการการเลือกตั้งดำเนินการเพื่อให้มีระเบียบ ประกาศ ข้อบังคับ และคำสั่ง ตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญนี้ภายในหกสิบวันนับแต่วันที่พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญนี้ใช้บังคับ เว้นแต่ในกรณีที่มิกรรมการการเลือกตั้งเหลือไม่ถึงห้าคน ระยะเวลาดังกล่าวมิให้นับรวมระยะเวลาที่มิกรรมการการเลือกตั้งไม่ถึงห้าคนเข้าด้วย

ในระหว่างดำเนินการตามวรรคหนึ่ง ให้บรรดาระเบียบ ประกาศ ข้อบังคับ และคำสั่ง ของคณะกรรมการการเลือกตั้ง หรือของนายทะเบียน ที่ออกตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๕๐ ยังมีผลใช้บังคับต่อไปเท่าที่ไม่ขัดหรือแย้งต่อพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญนี้

ผู้รับสนองพระบรมราชโองการ

.....
นายกรัฐมนตรี